

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

František Novák

Trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami
a jedy podle § 283 trestního zákoníku – aktuální témata

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha 2015

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce:

Prohlašuji,

že tuto diplomovou práci jsem vypracoval samostatně, že v ní řádně cituji všechny použité prameny a literaturu a že tato práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

.....

datum

.....

František Novák

Tímto bych chtěl vyjádřit velké poděkování panu JUDr. Rudolfu Vokounovi, CSc. za vedení mé diplomové práce a cenné připomínky při jejím vypracování.

OBSAH

ÚVOD	4
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY DROGOVÉ KRIMINALITY	7
1.1 DĚLENÍ DROGOVÉ KRIMINALITY DLE EMCDDA:	8
1.1.1 Psychofarmakologicky podmíněná trestná činnost	8
1.1.2 Ekonomicky motivovaná trestná činnost	9
1.1.3 Systémová trestná činnost	9
1.1.4 Trestné činy porušující protidrogové právní předpisy	10
1.2 POJMY NÁVYKOVÁ LÁTKA, DROGA A PREKURZOR	11
1.2.1 Návyková látka	11
1.2.2 Droga	11
1.2.3 Prekurzor	12
1.3 ROZDĚLENÍ DROG	13
1.3.1 Narkotika	13
1.3.2 Kontrolované látky	14
1.3.3 Stimulující látky	16
1.3.4 Halucinogeny	16
1.3.5 Hypnotika	18
2 VÝVOJ DROGOVÉ KRIMINALITY - HISTORICKÝ PŘEHLED	19
2.1 STRUČNÁ HISTORIE DROG	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
2.2 RAKOUSKO-UHERSKÁ MONARCHIE	20
2.3 PRVNÍ REPUBLIKA	20
2.4 OBDOBÍ PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE	21
2.5 OBDOBÍ ÚČINNOSTI ZÁKONA Č. 140/1961 SB., TRESTNÍ ZÁKON	22
2.6 STAV PO ROCE 1989	24
3 AKTUÁLNÍ SITUACE V ČR A ZAHRANIČÍ, PROTIDROGOVÁ POLITIKA	27
3.1 AKTUÁLNÍ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE	27
3.2 AKTUÁLNÍ SITUACE V EVROPĚ	30
4 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	32
4.1 ZAŘAZENÍ	32
4.2 SROVNÁNÍ § 187 ZÁKONA Č. 140/1961 SB. A § 283 ZÁKONA 40/2009 SB.	32
4.3 OBJEKT	35
4.4 OBJEKTIVNÍ STRÁNKA	36
4.4.1 Vyrobit omamné nebo psychotropní látky, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, jedu nebo prekursoru	36
4.4.2 Neoprávněný dovoz, vývoz, průvoz	37
4.4.3 Neoprávněná nabídka, zprostředkování, prodej	37
4.4.4 Jiné neoprávněné opatření jinému, přechovávání	38
4.5 SUBJEKT (PACHATEL)	38
4.6 SUBJEKTIVNÍ STRÁNKA	39
4.7 KVALIFIKOVANÉ SKUTKOVÉ PODSTATY	40
4.8 PŘÍPRAVA	43
5 SOUČASNÁ PROBLEMATIKA PRÁVNÍ PRAXE	44
5.1 PROBLEMATIKA VYMEZENÍ POJMU „MNOŽSTVÍ VĚTŠÍ NEŽ MALÉ“ VE SMYSLU § 283 TZ	44
5.2 VYMEZENÍ OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK VE SMYSLU § 283 TZ	48

6 ÚVAHA O MOŽNOSTECH ŘEŠENÍ V BUDOUCNU	53
6.1 POJMY SPECIFIKUJÍCÍ MNOŽSTVÍ OMAMNÉ NEBO PSYCHOTROPNÍ LÁTKY VE SMYSLU § 283 TZ	53
6.2 PROBLEMATIKA SOUVISEJÍCÍ S VYMEZENÍM OPL VE SMYSLU § 283 TZ	55
6.3 NÁVRH ŘEŠENÍ DROGOVÉ PROBLEMATIKY V ČR	57
ZÁVĚR	61
SEZNAM ZKRATEK	63
SEZNAM LITERATURY	64
NÁZEV PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE.....	67
ABSTRACT.....	68
ABSTRAKT	70
KLÍČOVÁ SLOVA – KEY WORDS	72

ÚVOD

Celý svět se neustále zrychluje a zdokonaluje. Máme rychlejší internetové připojení, chytřejší mobilní telefony a počítače, brzy se dočkáme aut, která nebude potřeba řídit a mnoho dalších vynálezů, které nám zkvalitňují a usnadňují náš život. Avšak tento trend s sebou nese i určité hrozby a rizika. Náš život se neustále zrychluje a mnoho z nás, ač si to nechce připustit, má problémy stíhat každodenní starosti a zároveň se i věnovat alespoň chvíli sám sobě. Z toho následně vznikají výčitky svědomí a hledání pomoci. Většina lidí se bojí sama si přiznat, že nestíhají a mají zdravotní problémy. Drogy, alkohol, cigarety či různá léčiva aplikovaná bez lékařského dohledu jsou jedním z nejčastějších řešení. Bohužel... Nejen stres a vyčerpání mohou být příčinou aplikace drog. Mnoho mladých lidí ve svém volném čase má touhu odhalovat něco nového, a proto zkusí nejprve pouze jednu některou z návykových látek. Pokud mu „zachutná“, jedná se o veliký problém.

Drogy, legální a hlavně nelegální, jsou velkou hrozbou pro společnost z několika hledisek. Prvním a zároveň nejzávažnějším je riziko zdravotní. AIDS a žloutenka, jsou dvě nejčastější nemoci vyskytující se mezi toxikomany. Následky těchto nemocí jsou hroživé - cirhóza jater, psychická onemocnění, v závěrečných stádiích nemoci i smrt. *„V roce 2010 bylo nově diagnostikováno 118 335 nových případů nakažení virem HIV. Nejčastěji jsou infikováni osoby spadající do rizikových skupin. Do nich se řadí osoby, které si aplikují drogy nitrožilně a jejich sexuální partneři, muži, kteří mají homosexuální pohlavní styk a přistěhovalci z rizikových oblastí“*.¹ Další nebezpečí spočívá v sociálním a finančním ohrožení drogově závislého jedince. Poměrně často se stává, že toxikoman je zavrhnut svou rodinou, což pouze prohlubuje drogovou závislost a komplikace s tím související. Se zvyšující se tolerancí organismu na drogy dochází ke zvyšování jednotlivých dávek. Tím pádem má uživatel zvyšující potřebu peněz. Nejprve si vystačí se svým výdělkem, později rozprodává věci ze své domácnosti a v další fázi páchá majetkovou trestnou činnost.

Je nutné se dívat na drogy nejen z pohledu toxikomana, ale též ze společenského úhlu. Výroba a distribuce drog dnes patří mezi jednu ze základních činností

---

¹ EUROPEAN CENTRE FOR DISEASE PREVENTION AND CONTROL, World Health Organization Regional Office for Europe. *HIV/AIDS surveillance in Europe, 2010*. Stockholm: European Centre for Disease Prevention and Control, 2011. ISBN 9789291933242.

organizovaného zločinu. Organizované skupiny vyrábějící a distribuující drogy ročně utrží za své produkty miliony korun.

Drogová problematika se řadí mezi globální problémy dnešního světa. Tato problematika se neustále rozvíjí a je stále komplikovanější, a proto není jednoduché nalézt jednoznačné řešení. Tímto problémem se zabývá mnoho oborů z více hledisek. Tato práce je zaměřena na problém drog z pohledu trestního práva. Vzhledem k rozsahu této práce, specifikuji blíže trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. Podle § 283 trestního zákoníku. Tento trestný čin je řazen mezi tzv. drogové trestné činy.

Tato práce je rozdělena na šest kapitol. První kapitola definuje základní pojmy, týkající se drogové problematiky - drogová kriminalita a její rozdělení, droga a návyková látka. V další části této kapitoly je uvedeno základní rozdělení drog s jejich stručnou charakteristikou.

Druhá kapitola se v úvodní části zabývá stručným historickým přehledem vývoje drog v celosvětovém měřítku. Popisuje první zmínky o použití drogy až po její masivní rozšíření koncem 19. století a počátkem 20. století. Další část této kapitoly seznamuje čtenáře s historií drogové kriminality a právní úpravy „drogových trestných činů“ od dob Rakouska - Uherska až po současný stav. Jsou zde rozebrány jednotlivé právní předpisy a skutkové podstaty „drogových trestných činů“. Podkladem této kapitoly mi byly jednotlivé právní předpisy a dobové informace, na jejichž podkladě jsem se snažil vytvořit stručný průřez historií s uvedením nejpodstatnějších událostí, které významným způsobem ovlivnily drogovou problematiku.

Třetí kapitola popisuje aktuální situaci drogové kriminality v České republice a v Evropě. Základními podklady pro vyhodnocení jsou Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice za rok 2013² a Evropská zpráva o drogách za rok 2013³. Závěrečná část kapitoly se zabývá protidrogovou politikou. Nejprve je samotný pojem blíže specifikován a následně popsán princip fungování. Na závěr je uveden historický průřez protidrogové politiky České republiky s popisem jednotlivých období.

---

² Tento dokument je každoročně vypracováván Monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti, které spadá pod Úřad vlády České republiky. Tento orgán sbírá data o drogové problematice, které následně zpracovává a analyzuje a posléze vyhodnocuje. Na jejich základě se vytváří Akční plány protidrogové politiky.

³ Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost získává data od jednotlivých členských států prostřednictvím jednotlivých vnitrostátních orgánů zabývajících se drogovou problematikou. Tyto údaje po té zpracuje a na základě výsledků analyzuje drogovou situaci za uplynulé období.

Ve čtvrté kapitole je podrobný rozbor skutkové podstaty nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 283 trestního zákoníku. Nejprve je uvedeno základní zařazení a stručné srovnání s § 187 zákona č. 140 /1961 Sb. V další části této kapitoly jsou popsány obligatorní znaky skutkové podstaty včetně jednotlivých kvalifikovaných podstat.

V páté kapitole jsou rozebrány největší problémy současné právní praxe, týkající se drogové kriminality. Zdrojem jsou především rozhodnutí Ústavního a Nejvyššího soudu, právní předpisy a odborná literatura. Tato kapitola je zaměřena na dva okruhy problémů. Prvním z nich je nejasné vymezení látek, které by měly podléhat trestnímu postihu podle § 283 trestního zákoníku. Druhý problém spočívá v různorodém pojetí určení množství drogy, které by mělo být postihováno podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c), d) trestního zákoníku.

Přidanou hodnotu této práce spatřuji ve shrnutí aktuální problematiky výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy a návrhy jednotlivých možností řešení pohledem studenta právnické fakulty. Tato řešení jsou založena na studiu odborné literatury týkající se drogové problematiky a také na vlastních zkušenostech autora, které nabyl během své dvouleté praxe na státním zastupitelství. Výše uvedené návrhy řešení jsou uvedeny v kapitole šesté této práce.

Smyslem této práce je seznámení čtenáře s trestným činem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy a zároveň upozornění na aktuální problematiku s tímto související. Na závěr se autor snaží popsat možná řešení.

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY DROGOVÉ KRIMINALITY

V rámci úvodní části je nutné blíže specifikovat samotný pojem „drogové kriminality“. Zjednodušeně se jedná o kriminalitu související s omamnými a psychotropními látkami. Existuje několik druhů rozdělení, které tento pojem blíže definují. V České republice se nejvíce užívá model tzv. primární a sekundární drogové kriminality. Primární drogovou kriminalitu lze charakterizovat jako deliktní jednání spočívající v naplnění znaků skutkové podstaty tzv. „drogových“ trestných činů (tj. § 283TZ *nedovolená výroba a jiné nakládání s psychotropními a omamnými látkami a s jedy*, § 285TZ *nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou a psychotropní látku*, § 286 TZ *výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu*, § 287 TZ *šíření toxikomanie*) .

Definování sekundární drogové kriminality lze pojmout několika způsoby. Základní definice zní, že se jedná o všechny trestné činy kromě „drogových“ trestných činů (viz výše). Aby bylo možné zahrnout specifické deliktní jednání do této kategorie, je nutná znalost konkrétních informací, týkajících se okolností protiprávního jednání a také informace o samotném pachateli.

Primární drogová kriminalita	Sekundární drogová kriminalita
trestné činy postihující nakládání s nelegálními návykovými látkami	- trestné činy (zpravidla majetkové a násilné povahy), jež jsou způsobeny v souvislosti s užíváním návykových látek, zejména pod jejich vlivem nebo v souvislosti s potřebou obstarání si finančních prostředků na drogy (případně zabezpečení dalších potřeb uživatelů návykových látek)
trestné činy porušující drogové zákony	trestné činy, které nezahrnují přímo nakládání s nelegální drogou

Dle platného trestního zákoníku se jedná o trestné činy:	Jedná se nejčastěji o trestné činy:
nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a jedy (§ 283)	podvodu, loupeže, ublížení na zdraví
nedovolené pěstování rostliny obsahující OPL (§ 285)	
výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu (§ 286)	
šíření toxikomanie ((§ 287)	

„Tabulka rozlišení primární a sekundární drogové kriminality“⁴

1.1 Dělení drogové kriminality dle EMCDDA:

V rámci boje Evropské unie proti drogové kriminalitě vzniklo dělení drogové trestné činnosti, které bylo vytvořeno Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA). Tato agentura byla založena v roce 1993 a jejím sídlem je Lisabon. „Úkolem EMCDDA je poskytovat EU a jejím členským státům faktický přehled o evropských problémech v oblasti drog a spolehlivou znalostní základnu na podporu diskuse o drogách“⁵. Na základě získaných informací lze účinněji vytvářet akční či preventivní plány protidrogové politiky.

1.1.1 Psychofarmakologicky podmíněná trestná činnost

Tento model se týká farmakologických účinků drog na jejich uživatele. Účinky drog jsou velmi rozdílné, některé z nich vyvolávají ve svých uživatelích pocity násilí,

⁴ GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. *Primární a sekundární drogová kriminalita – dostačující koncept pro práci s pachateli trestné činnosti související s drogami?* In Sadílková Miluše. *Kriminalita a drogy*. Praha: Sananim. 2012. 28 s. Dostupné z www.sananim.cz/pages/serve.php?file...10_san_kriminalita...drogy.

⁵ EMCDDA. *Kdo Jsme*. [online]. 2009 [cit. 2015-07-03]. Dostupné z [www: http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index376CS.html](http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index376CS.html).

agrese, změny nálad či pozměněné možnosti úsudku. To vše vede k protiprávnímu jednání. Narkoman může být nejen pachatelem nýbrž i obětí. Nejčastějšími trestnými činy, kdy je oběť pod vlivem drog, jsou násilné trestné činy, sexuální trestné činy či loupež. Hlavním důvodem je snížená bdělost, iracionální chování nebo nemožnost obrany v důsledku ochromení drogou.

1.1.2 Ekonomicky motivovaná trestná činnost

V tomto případě se jedná o trestnou činnost, jejímž motivem je získání finančních prostředků, které jsou posléze využity k obstarání drog. Tento druh drogové kriminality je ovlivněn závislostí pachatele na návykové látce a jeho finančních možnostech. Spektrum trestných činů, které může spáchat je velmi široké. Může se jednat o nezákonnou manipulaci s drogami zahrnující výrobu, pěstování, nabídku, prodej, distribuci a jiné nezákonné nakládání. Pachatel se většinou stává tzv. „dealerem“, který kupuje větší množství drogy od distributora a prodává ho většinou po jednotlivých dávkách osobám ve svém okolí. Pro drogově závislou osobu se jedná o velmi snadný výdělek, avšak rizikový z několika důvodů. Jedná se o protiprávní čin a hrozí trestní stíhání dané osoby a dále existuje větší pravděpodobnost, že se tento „dealer“ může stát obětí přepadení za účelem odcizení drog, které má v držení. Mezi nejčastěji spáchané trestné činy osobami závislými na návykových látkách patří krádeže v obchodech, vloupání do rekreačních objektů či loupeže. Tato kategorie je obsahově velmi široká. Patří sem rovněž zneužití a falšování lékařských předpisů a vloupání se do lékáren, za účelem odcizení léků, z nichž lze vyrobit drogu (příkladem takového léku je rohypnol, subutex). K některým trestným činům z této skupiny je potřeba odborných znalostí či vědomostí, bez nichž není možné dané trestné činy spáchat. Příkladem je trestný čin podvodu nebo zpronevěry. Tyto skutkové podstaty jsou většinou naplněny ve specifickém prostředí (např. obchod, obchodní společnost).

1.1.3 Systémová trestná činnost

Do této kategorie spadá nejčastěji násilná trestná činnost (loupeže, vraždy). Pachatelé většinou páchají trestnou činnost nikoliv samostatně, nýbrž v organizovaných skupinách. Náplní jejich činnosti je především ovládnutí drogového trhu, distribuce drog dealerům, vymáhání dluhů, korupce (nejčastěji podplácení úředníků státní správy za účelem udržení vůdčí pozice na trhu).

Odborná veřejnost se pře, zda systémová trestná činnost vychází z nelegálního drogového trhu nebo zdali je tomu naopak. Neexistuje totiž prokazatelné spojení mezi užíváním drog a trestnou činností. Domnívám se, že v dnešní době je určitá korelace mezi výše uvedenými prvky nutná. Avšak těžko lze spekulovat, zdali určité druhy drog by byly masivně distribuovány mezi narkomany, pokud by byly zlikvidovány veškeré drogové kartely či gangy. Ano, drogy by určitě nezmizely za výše popsaného stavu, avšak v případě nízké dostupnosti či spíše nedostupnosti by jejich cena strmě stoupla a tím pádem by se staly cenově nedostupnými (neakceptovatelnými).

Pokud by se podařilo vymýtit veškeré drogy, což není reálné, daly by se předpokládat existenční potíže organizovaných skupin, neboť drogy jsou jedním z dominantních platidel vedle peněz. Navíc některé skupiny jsou zakládány pouze za účelem obchodu s návykovými látkami (je jich však minimum, většinou mají více předmětů své činnosti, např. obchod s lidmi, prostituce, vymáhání dluhů).

1.1.4 Trestné činy porušující protidrogové právní předpisy

Do této kategorie spadá veškerá trestná činnost související s drogami. Jedná se o výrobu, přechovávání a jiné nakládání s návykovými látkami. Dále lze do této kategorie zařadit veškeré obchodování s návykovými látkami a prekursory. Zároveň sem patří i trestné činy spáchané pod jejich vlivem (např. řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky).

Jedním ze základních cílů EMCDDA je zjištění korelace mezi drogou a spácháním trestného činu. „*Je velmi obtížné určit povahu vztahu mezi drogami a trestnou činností, a zejména toho, zda jedno chování dostačuje, aby se vždy objevilo chování jiné (silný příčinný vztah), nebo zda je určité chování pouze nezbytnou podmínkou pro možný výskyt jiného chování (slabý příčinný vztah).*“⁶ Myslím si, že výskyt návykových látek zvyšuje pravděpodobnost spáchání trestné činnosti, avšak není jediným, ale jedním z prvků, který je možným spouštěčem protiprávního jednání. U některých druhů trestné činnosti jsou drogy zásadně určujícím prvkem (krádež, loupež), zatímco u některých je riziko ovlivnění zanedbatelné (daňové trestné činy, vojenské trestné činy).

---

⁶ CARPENTIER, Chloé. *Úkol drogy* [online]. Lisbon: EMCDDA, 2007 [cit. 2015-04-20]. ISSN 1725-8480. Dostupné z www: http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_44774_CS_Dif16CS.pdf.

1.2 Pojmy návyková látka, droga a prekurzor

V rámci drogové problematiky je základním pojmem návyková látka. Jeho definice se nachází v § 2 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a také v § 130 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

1.2.1 Návyková látka

Trestní zákoník podává širší definici návykových látek v § 130, kdy návykovými látkami jsou „*alkohol, omamné látky, psychotropní a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování*“ Toto vymezení je poměrně problematické, a to z několika důvodů. Jedná se o neurčitý pojem, pod který lze zařadit i látky, které návykové nejsou a pouze mají způsobilost ovlivnit psychiku člověka či jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti. Jedná se i o látky běžně užívané v domácím a průmyslovém prostředí (barvy, čisticí prostředky, ředidla). Na rozdíl od toho zákon o návykových látkách vymezuje návykové látky explicitně. Prostřednictvím odkazu na přílohy nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o návykových látkách, které vyjmenovávají konkrétní omamné a psychotropní látky, které se považují za návykové. Jedná se o taxativní výčet.

1.2.2 Droga

Velmi často je též využíván pojem droga. „*Slovo droga pochází z arabského durana, což v překladu znamená léčivo. Užívání drogy je pojem obvykle zahrnující užívání zákonem nepovolené látky.*“⁷ Tento termín vystihuje nepřipustnost spíše z hlediska společenského než ze zdravotního. Definice podle Světové zdravotnické organizace (WHO) zní: „*Droga je jakákoliv látka (substance), která je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho životních funkcí.*“⁸

Zpočátku si tělo uživatele drogy navyká na účinné látky a později se stává závislým, což je stav, kdy osobu bez těchto látek v těle postihují tzv. abstinenční příznaky. Často se vyskytujícím a zároveň velmi závažným problémem u většiny drog je nárůst tolerance organismu vůči účinné látce. Daná osoba tím pádem musí navyšovat

⁷ KUBÁNEK, Vladimír. *Omamné a psychotropní látky, prekurzory*. Praha: Generální ředitelství cel ČR, 2005. s 3.

⁸ WHO. *Lexicon of alcohol and drug terms published by the World Health Organization* [online]. Madrid: World health organisation, 1994 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z [www: http://www.who.int/substance_abuse/terminology/who_lexicon/en/](http://www.who.int/substance_abuse/terminology/who_lexicon/en/).

jednotlivé dávky podávané drogy či musí přejít na drogu obsahující účinnější látky. Z toho plynou zvětšující se problémy:

- a) zdravotní - zvýšená hrozba předávkování, možná infekce (žloutenka);
- b) ekonomické - vyšší finanční nároky, související se zvyšováním dávek drogy nebo její změny;
- c) se zákonem - souvisí s předcházejícím bodem, vzrůstá potřeba finančních prostředků a jejich opatřování nezákonným způsobem.

1.2.3 Prekurzor

Pojem prekurzor není definován českým právem. Jeho definici lze nalézt v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 273/2004, konkrétně v čl. 2 písm. a). Prekurzorem jsou všechny látky uvedené v příloze č. I výše uvedeného nařízení včetně směsí a přírodních produktů, které je obsahují, ale i léčivé přípravky tyto látky obsahující, které lze snadno extrahovat či použít.

Problémem je nemožnost uplatnění výše uvedené definice na nezákonné jednání, protože ji lze pouze „použít jen na obchodní vztahy a nikoliv však na případy nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku. Při výkladu je tedy nutné vycházet z ustanovení § 283 tr. zákoníku.“, což vyplývá z rozhodnutí Nejvyššího soudu české republiky vedeného pod sp. zn. 8 Tdo 1363/2011.

Ve výše uvedeném rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky podala obviněná prostřednictvím obhájce dovolání proti rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem. Obviněná byla zadržena na hraničním přechodu hlídkou Celního úřadu ČR se 100 kusy balení léku Sudafed.⁹ Obviněná byla odsouzena podle § 283 odst. 1, 2 písm. c). V dovolání namítala, že lék Sudafed koupila v Polsku legálně a tudíž nemůže být její jednání trestněprávně postihováno.

Nejvyšší soud ČR upozornil, že v tomto případě není možné aplikovat nařízení Evropského parlamentu a Rady, protože tento právní předpis se vztahuje pouze na obchodní vztahy, nikoliv na nelegální činnost s prekurzory související. S výše popsanou námitkou se Nejvyšší soud ČR vypořádal za pomoci čl. 1 písm. m) Jednotné úmluvy o omamných látkách. Z tohoto ustanovení vyplývá, že „dovoz či vývoz znamenají

---

⁹ Sudafed obsahuje účinnou látkou pseudoefedrin, který je uveden v příloze. I zákona č. 167/1998 Sb. jako prekurzor.

faktickou dopravu omamných látek z jednoho státu do druhého.“ A zároveň je nutné dodat, že „trestný je též dovoz, průvoz nebo vývoz pro vlastní potřebu pachatele.“ Z toho lze vyvodit, že na dovoz léků obsahujících prekurzor nebo léků určených k neoprávněné výrobě prekurzorů nelze aplikovat ustanovení § 20a zákona č. 167/1998 Sb., jenž odkazuje na předpisy Evropského společenství, protože se nejedná o legální obchodní vztahy. V této situaci je nutné se řídit Jednotnou úmluvou o omamných látkách a aplikovat na toto nezákonné jednání trestněprávní úpravu, v tomto případě § 283 trestního zákoníku. Je samozřejmě nutné prokázat pachateli jeho úmysl neoprávněně nakládat s prekurzorem.

1.3 Rozdělení drog

Drogy se dělí na základě několika hledisek. Jedno ze základních kritérií je legalita manipulace a užívání daných látek. Může se jednat o látky tolerované (káva), i když s určitou mírou regulace (alkohol, cigarety), nebo o látky zakázané právními předpisy daného státu.

Další dělení spočívá v míře vzniku rizika závislosti. Rozdělujeme je na drogy měkké a tvrdé. Mezi těmito látkami však neexistuje pevně daná hranice, tudíž nelze přesně specifikovat, která látka patří do té které skupiny. Hrozba závislosti u měkkých drog je relativně nízká ani po dlouhodobějším užívání nemusí dojít k vážnému poškození zdraví. To však nelze říci o tvrdých drogách. U nich vzniká závislost ve velmi krátkém časovém období a je spojená s vysokou hrozbou zdravotních problémů.

Dalším kritériem je způsob výroby. Dělíme je na látky přírodní, syntetické a polosyntetické. Drogy můžeme také dělit dle jejich účinků na psychiku člověka do pěti základních skupin. Jejich specifikům jsou věnovány následující podkapitoly.

1.3.1 Narkotika

Narkotika jsou hojně užívána v lékařské praxi, protože jsou velmi účinná při tlumení bolesti. Základní surovinou pro výrobu narkotik je opium. To se získává úpravou máku setého, který se pěstuje v mírném a subtropickém podnebném pásu. Česká republika patří mezi největší pěstitele máku v celosvětovém měřítku. Jedním z důvodů jsou dobré klimatické podmínky, avšak tím podstatnějším je přísnější právní úprava v ostatních zemích Evropské unie.

Opium se získává zpracováním nezralých makovic. Z něj za pomoci chemických procesů vznikají látky určené k finálnímu užití a to morfin, kodein nebo heroin.

Morfin je velmi často využíván nejen narkomany, ale též ve zdravotnictví, kdy se užívá pro svůj analgetický účinek. Aplikuje se nitrožilně či perorálně. Vzniká na něj velmi rychle závislost.

Kodein se užívá jako účinná látka v medikamentech proti kašli. Jako droga se vyskytuje vzácně. Vyrábí se z dostupných léků. Navozuje pocity dobré nálady a uvolněnosti.

Heroin je často považován za velmi nebezpečnou drogu a to hned z několika důvodů. Člověk si na něj velmi rychle vytváří návyk, často v řádech několika týdnů. Dále se lidské tělo stává vůči němu rezistentním, tím pádem uživatel musí neustále navyšovat dávky, až se pro něj určité množství stává smrtelným. Další komplikací je nejasné složení směsi, kterou si narkoman aplikuje. Dealeři často amatérským způsobem drogu ředí a přidávají do ní různé příměsi, avšak neznají množství účinné látky v ní obsažené. Po požití heroinu dochází k pocitům dobré nálady a spokojenosti, uvolnění svalového napětí a zpomalení srdeční činnosti. Většina narkomanů užívá zpočátku heroin šňupáním či kouřením, avšak s postupně vznikajícím návykem na účinné látky přechází na aplikaci injekcí. Tato metoda má několik výhod pro drogově závislého. Účinky přichází téměř okamžitě a dochází k maximálnímu využití drogy na rozdíl od jiných způsobů, kdy nedochází k plnému absorbování účinných látek. Injekční aplikace má několik fází. *„Ze začátku se látka vpichuje pod kůži, což je méně drastický způsob. Látka aplikovaná pod kůži se však vstřebává pomalu, jeho účinky se otupí. Další fází je vpichování do svalů, což sice působí rychleji, ale jeho účinek je slabší a prodloužený. Snížení účinku heroinu má za následek nepříjemné abstinenční příznaky, které přestanou až s užitím nové dávky. Nejrychlejšího působení lze dosáhnout injekční aplikací do žíly, při kterém se účinky dostaví během několika sekund.“*¹⁰

1.3.2   Kontrolované látky

Tato skupina drog je také často nazývána jako hašišové drogy. Hlavní surovinou je konopí seté, ze kterého se získává účinná látka tetrahydrokanabiol (THC).

---

¹⁰ KUBÁNEK, Vladimír. *Omamně a psychotropní látky, prekurzory*. Praha: Generální ředitelství cel ČR, 2005. 10 s.

Tato rostlina je hojně využívána k výrobě textilních vláken. V posledních letech se zvyšuje produkce pouze pro drogové účely.

Jednotlivé produkty se rozlišují podle obsahu THC:

Obsah v %	Název produktu
1-10	Marihuana
10-20	Hašiš
20-60	Hašišový olej

Marihuana je označení pro usušené a rozdrcené listy konopí, které obsahují více než 0,3% THC. Užívá se nejen mezi drogově závislými, ale i mezi nemocnými, kteří ji používají zejména k potlačování silných bolestí. Řadí se mezi měkké drogy. Nevzniká na ni téměř vůbec závislost. Je užívána širokým spektrem osob, a to od mladých, u kterých se po alkoholu a cigaretách jedná o první zkušenost s drogou, až po dospělé jedince, kteří ji požívají rekreačně za účelem navození příjemných pocitů.

Po užití této drogy se účinky dostavují po 30 minutách až 2 hodinách dle způsobu aplikace. Dochází k navození dobré nálady, pocitům uvolněnosti a blaženosti. V některých případech se může dostavit zvýšený pocit hladu. Často byly popsány změny ve smyslovém vnímání, kdy uživatel vnímal podněty ostřeji a živěji. Většinou se užívá kouřením směsi sušené marihuany a tabáku. Takto vyrobená cigareta se nazývá joint.

Hašiš jsou sušené květy (samčí i samičí) konopí setého, které obsahuje pryskyřice, v nichž je obsažena droga. V současné době se ve zdravotnictví téměř nevyužívá. Distribuuje se ve formě hnědé až černé hmoty nebo olejovité tekutiny. Většina produkce pochází z Afghánistánu, Indie a Pákistánu. Většinou se aplikuje kouřením či žvýkáním. Má podobné účinky jako marihuana. Po užití dávky jsou lidé často apatičtí nebo u nich převládají pocity euforie a neovladatelného smíchu. Naopak některé osoby jsou vůči hašiši rezistentní. Při dlouhodobém užívání mohou nastat psychické poruchy, zejména pokud je užíván v kombinaci s dalšími drogami.

Největší obsah THC nalezneme v hašišovém oleji. Jedná se o viskózní kapalinu, která se získává z konopí či hašiše pomocí chemických procesů. Používá se jako přísada do jídel nebo se několik kapek oleje roztírá po cigaretě. Jeho účinky jsou podobné hašiši. O jeho nebezpečnosti a návykovosti jsou ze strany odborníků rozdílné názory.

1.3.3 Stimulující látky

Ve srovnání s ostatními evropskými státy náleží České republice jedno z předních míst v užívání stimulantů. Jejich základním účinkem je povzbuzení organismu, potlačení pocitu hladu, únavy, potřeby spánku. Na tyto látky vzniká silná návykovost a hrozba předávkování.

Nejvíce se tyto drogy vyskytují v tanečních klubech a na diskotékách. Mezi neznámější stimulující látky se řadí metamfetamin (pervitin), kokain.

Metamfetamin je bílý prášek, který se vyrábí z léků, které obsahují efedrin (př. Solutan). Jeho výroba je velmi jednoduchá a výsledný produkt je kvalitní. Pro jeho výrobu, jsou kromě některého z léků, dále je potřebný jód, červený fosfor a kyselina fosforečná. Tyto látky z léků, jak bylo řečeno výše, jsou označovány jako prekursor. Je to „*předstupeň konečného stádia chemické látky (drogy). Pojem přímý (immediate) prekursor se obvykle užívá pro prekursor, který je posledním krokem ke konečné podobě výrobku (např. efedrin je prekuzorem při výrobě pervitinu).*“¹¹

Kokain se vyrábí chemickým zpracováním jihoamerické rostliny koka. Je zneužívána spíše osobami s vyšším finančním příjmem, protože jedna dávka stojí až 2000 Kč. Po požití kokainu má člověk dobrou náladu, je plný sil, je potlačován pocit hladu a únavy a zvyšuje se pohlavní pud.

1.3.4 Halucinogeny

„*Halucinogeny jsou drogy (přírodní a syntetické látky), které u zdravého člověka vyvolávají psychické změny. Způsobují poruchy vnímání, zasahují citění, myšlení, pud sebezáchovy a náladu. Jen zřídka u nich jde o pravé halucinace.*“¹²

Do této skupiny patří lysohlávka, LSD či MDMA (extáze).

Lysohlávka je houba, která obsahuje účinnou látku psilocybin (viz dále). Vyskytuje se po celém světě od polárního pásu až po tropický pás, nejhojněji pak v mírném podnebném pásu. Není ji nutné nikterak speciálně upravovat. Pouze se usuší a potom se perorálně konzumuje. Po konzumaci nastávají účinky během několika minut. Ve většině případů se jedná o určité představy - vidiny sám sebe jak umírá drastickým způsobem, nebo naopak je milionářem a okolní osoby jsou jeho sluhy.

¹¹ DROGY-INFO.cz. *Prekuzor*. [online]. Praha: národní monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost. 2010 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z [www: http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace/glosar_pojmu/p/prekuzor](http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace/glosar_pojmu/p/prekuzor).

¹² KUBÁNEK, Vladimír. *Omamné a psychotropní látky, prekuzory*. Praha: Generální ředitelství cel ČR, 2005. 69 s.

Nejnebezpečnější jsou představy o létání, ve kterých uživatel nabývá schopnost létat. Došlo už k mnoha skokům z oken bytů či střech domů pod vlivem lysohlávky, kdy si o sobě daný člověk myslel, že umí létat. Většina pádů skončila bohužel tragicky.

Psilocybin je krystalická látka, která se získává buď z lysohlávky anebo se vyrábí chemicky z toluenu, chloroformu a kyseliny chlorovodíkové. Člověk se stává po několika dnech vůči ní rezistentní, a proto po několikaté aplikaci během několika dnů musí člověk několik týdnů abstinovat, aby na něj účinné látky opět působily. Po požití psilocybinu se vyskytují tyto příznaky: nižší srdeční činnost, pocity dobré nálady, při vyšších dávkách se objevují zrakové či sluchové představy.

LSD (lysergamid) je halucinogenní droga, která se vyskytuje ve formě bílého prášku. *„LSD je metabolický produkt houby Claviceps purpurea, která roste na žitě a ječmeni a která je příčinou onemocnění způsobeného námelem (Paličkovice nachová). Během středověku byl námel příčinou neštěstí zvaných „Oheň sv. Antonína,“ která se periodicky objevovala ve vesnicích, v nichž jmenované obiloviny tvořily základní součást stravy.“*¹³

Na černém trhu se vyskytuje ve formě listů papíru, které jsou napuštěny roztokem LSD. Na papírech bývají vyobrazeny obrázky pohádkových postav (kačer Donald, Superman, kocour Garfield). Většinou se tyto barevné papírky aplikují perorálně. Ačkoliv se LSD řadí mezi drogy lehké, je velmi nebezpečná. Její hrozba spočívá v nepředvídatelnosti reakce organismu na účinné látky. Bylo popsáno mnoho případů, kdy si člověk vzal pouze jednu dávku a problémy psychického rázu se objevily až po několika týdnech. Dalším nebezpečím je tzv. flashback. Jde o stav, kdy se po určité době (někdy až po roce) objeví příznaky požití LSD, aniž by ji postižený konzumoval. Jedná se o velké riziko, jelikož flashback může nastat v rizikových situacích (řízení auta) a může dojít k ohrožení oběti i dalších osob či majetku. Proběhlo několik vědeckých výzkumů, avšak nikdo není schopen určit příčinu, proč vzniká flashback až po delší době po konzumaci. Vědci se domnívají, že stačí jediná dávka LSD k trvalému poškození mozku, které vyvolává výše popsané stavy.

MDMA neboli extáze patří mezi oblíbené drogy zejména mezi mladými lidmi. Řadí se mezi tzv. „taneční drogy“. Hojně se užívá na diskotékách nebo v tanečních

---

¹³VZDĚLÁVACÍ CENTRUM I.E.S. *LSD, Trip* [online]. Brno: *Vzdělávací centrum I.E.S. Společnost Podané ruce*, o.p.s, 2009 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z [www: http://www.extc.cz/lsd-trip.html](http://www.extc.cz/lsd-trip.html).

klubech. Většina osob popisuje její účinky za velmi příjemné. Jedná se o psychické uvolnění, zvýšenou vzájemnou přitažlivost mezi osobami a zvýšení smyslového vnímání. „Po užití extáze je největším nebezpečím dehydratace organismu nebo jeho vyčerpání či přehřátí, dále vysoký krevní tlak, pocity na omdlení nebo záchvaty paniky.“¹⁴ Je to způsobeno stimulačním účinkem, kdy postižený není schopen rozeznat fyziologické potřeby svého organismu.

1.3.5 Hypnotika

„Hypnosedativa jsou léčiva působící tlumivě na CNS v závislosti na dávce - snižují vigilitu (bdělost)“¹⁵. Při dlouhodobém užívání hypnotik ve větším množství (2 týdny a více) hrozí psychická závislost. Pokud je vynecháno užívání osobou, která je závislá, hrozí abstinenční příznaky, které se vyznačují zejména nespavostí a úzkostí. Zdravotní komplikace rovněž hrozí při užívání léků ve spojení s alkoholem.

Hypnotika lze rozdělit na dvě základní skupiny, a to na barbituráty a benzodiazepiny.

Barbituráty se v dnešní době v lékařství využívají ojediněle. Nepoužívají se jako hypnotika, nýbrž jako lék proti epilepsii a jako prostředek sloužící k uvedení do celkové anestezie.

Benzodiazepiny jsou indikovány k léčbě následujících potíží jako je léčba úzkosti, uvolnění svalového napětí, léčba epilepsie a léčba abstinenčního syndromu.

---

¹⁴ NATIONAL INSTITUTE ON DRUG ABUSE. *What are the effects of MDMA?* [online]. 2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z www:

<http://www.drugabuse.gov/publications/mdma-ecstasy-abuse/what-are-effects-mdma>.

¹⁵ ŠTĚRBA, Martin. *Hypnotika a sedativa*. [online]. 2013 [cit. 2015-06-04]. Dostupné z www:

<https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCcQFjAA&url=http%3A%2F%2Fmoodle.lfhk.cuni.cz%2Fmoodle2%2Fmod%2Fresource%2Fview.php%3Fid%3D4983&ei=nHglVciVHMi4sQG03oPADQ&usg=AFQjCNEYWWaW3cusB2Ry4R6oF4I22ktlwA&bv=bv.90237346,d.bGg>.

2 VÝVOJ DROGOVÉ KRIMINALITY - HISTORICKÝ PŘEHLED

První zmínky o drogách lze datovat do dob dávného starověku. Za první drogu, o které byly nalezeny písemné záznamy, lze považovat mák. Byly nalezeny zápisy na sumerských tabulkách z 3. tis. př. n. l. Později byly nalezeny záznamy o rostlinách s halucinogenním účinkem. Konkrétně se jednalo o rulík, durman a blín. Důkazy o nich byly nalezeny na Dálném a Středním východu.

Ve starověkém Řecku se užívaly drogy v lékařství. Již v této době pozorovali lékaři různé následky při podávání rozdílného množství látky. „*Podáváme jednu drachmu, má-li se pacient povzbudit a mít o sobě libé myšlenky. Dvojitou dávku, má-li blouznit a mít vidiny. Trojitou, má-li nadosmrti zešílet. Čtyřnásobnou dávku podáváme, má-li pacient zemřít.*“¹⁶ Už v tomto období na různých oslavách či obřadech holdovali Řekové nejenom alkoholu (obzvláště vínu a pivu), ale i opiu, které díky svým účinkům patřilo mezi nejoblíbenější konzumované látky.

Během středověku a raného novověku se drogy rozšiřovaly po světě za pomoci mořeplavců a cestovatelů, kteří je objevovali na zaoceánských cestách a následně přiváželi do své domoviny, kde byly považovány za nový objev a využívány jako nadpřirozené síly při mystických obřadech.

Velký rozmach drog způsobil progres technických, chemických, a obzvláště farmaceutických věd v 1. polovině 19. století. Symbolem drogové problematiky následujících let se staly syntetické a polosyntetické drogy jako heroin či morfin. Zpočátku byly tyto látky užívány jako léky, avšak postupem času byly zjišťovány jejich negativní účinky jako únava, bolesti hlavy, zlepšení smyslového vnímání či nespavost. Tyto negativní vlastnosti se staly předmětem zkoumání mnoha odborníků, které byly posléze zneužity při vojenských konfliktech. Především byly podávány vojákům, aby vydrželi déle bdět a nepociťovali únavu. Nejvíce využívanou omamnou látkou byl metamfetamin. Poprvé se objevil během Občanské války ve Španělsku, kdy se používal jako prostředek proti únavě. Avšak největší rozmach této drogy nastal za 2. světové války. „*Za druhé světové války nacistické Německo tuto látku vydávalo před seskokem svým diverzím parašutistům, jednotkám SS a pilotům bojujícím na východní frontě.*“

---

¹⁶ ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. 1. Vyd. Praha: Volvox Globator, 2003. 173 s. Labyrinth (Volvox Globator). ISBN 80-7207-512-8. s. 18

Japonci pervitin podávali pilotům sebevražedných letadel“kamikadze“, které byly naloženy výbušninami a jejichž cílem bylo loďstvo americké armády v Pacifiku.“¹⁷

V poválečném období se omamné látky rozšířily mezi vrstvu bohatých osob a také mezi umělce, kteří se netajili jejich užíváním. Za nejznámější uživatele lze uvést Hugo Haase. „*Bílou lajnou na zlepšení nálady vedle Haase nepohrdly ani další velké herecké hvězdy té doby jako Lída Baarová, Adina Mandlová nebo třeba Ljuba Hermanová.*“¹⁸

Historický vývoj drogové kriminality pak lze rozdělit na několik historických etap, kterým se podrobněji věnuji v následujících podkapitolách.

2.1 Rakousko-uherská monarchie

V tomto období byla problematika nakládání s drogami částečně upravena zákonem č.117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Velkým problémem tohoto předpisu ve vztahu k drogové kriminalitě byl úzký rozsah úpravy, neboť se zabýval pouze léčivými a jedy a nikoliv návykovými látkami. Žádným způsobem tedy nebyla upravena protiprávní jednání, která by souvisela s výrobou či jinou dispozicí s drogami. Za nejdůležitější skutkové podstaty tohoto zákona lze uvést § 354 neoprávněný prodej léčiv zevních i vnitřních, § 370 zanedbání dohledu nad jedovatou látkou nebo § 337 užívání odvaru z makovic při dětech.

2.2 První republika

Za první právní úpravu zabývající se výlučně problematikou návykových látek na našem území lze označit zákon č.128/1923 Sb. z. a n., . Ten sice v § 4 zakotvoval „*zákaz výroby, dovozu, prodeje, rozdělování, požívání a vývozu zpracovaného opia, jakož i škvárů a veškerých zbytků a opia vykouřeného.*“ Tento právní předpis však byl v rámci sankcí velmi mírný, neboť považoval výše popsané protiprávní jednání pouze za přestupek, za který hrozila pokuta do výše 20 000 Kčs. Tato mírná sankce způsobila strmý nárůst drogové kriminality a vedla ke zvýšení počtu toxikomanů. První ucelenou úpravou v této oblasti se stal zákon č. 29/1938 Sb. z. a n., opiový zákon, který byl vydán v souladu s Mezinárodní opiovou úmluvou ze dne 23.12.1912 a Úmluvou o omezení

---

¹⁷ KUBÁNEK, Vladimír. *Omamné a psychotropní látky, prekurzory*. Praha: Generální ředitelství cel ČR, 2005.

¹⁸ KOUKOLÍČEK, Josef. *Hugo Haas a spol.* [online]. [cit. 2015-06-10]. Dostupné z [www: http://www.magazin-legalizace.cz/cs/articles/detail/137-hugo-haas-a-spol?rubricId=11](http://www.magazin-legalizace.cz/cs/articles/detail/137-hugo-haas-a-spol?rubricId=11).

výroby a úpravy distribuce omamných látek ze dne 13. července 1931. „*Opiovým zákonem bylo dokončeno zavádění mezinárodních úmluv do československého právního řádu.*“¹⁹ Dle tohoto zákona bylo možné uložit za přestupky sankci ve formě peněžité pokuty až do výše 50 000 Kčs nebo vězení od jednoho dne až do pěti měsíců. Kromě přestupků byly v tomto zákoně uvedeny i trestné činy související s omamnými látkami. V § 19 byl upraven přečin spočívající ve výrobě, přípravě, přepracování, přechování, uvedení do oběhu, nabídce, dovozu, vývozu nebo zprostředkování s látkami uvedenými v §1 „opiového zákona“. Sankcí bylo vězení až na tři léta nebo peněžitá pokuta do výše 50 000 Kčs. Dle opiového zákona mohl být pachatelem drogového deliktu československý státní občan, který spáchal skutek v cizině nebo v tuzemsku a zároveň jím mohl být i cizinec, jenž byl zadržen na území Československé republiky, nebyl-li vydán ke stíhání do své domovské země. O vysoké kvalitě a společenské využitelnosti tohoto právního předpisu svědčí následující zhodnocení. „*Definování drogového problému a následné energické kroky úřadů proti ilegálnímu obchodu s drogami byly natolik úspěšné, že je možné je označit za hlavní důvod výrazného snížení počtu osob zneužívajících drogy v předvečer druhé světové války v Československu.*“²⁰

2.3 Období po 2. světové válce

Ve válečném období byly drogy téměř výlučně rozšířeny mezi vojáky. V poválečné době se omamné látky začaly postupně rozšiřovat mezi civilní obyvatele. Hlavním zdrojem byly vojenské sklady a léčiva. Nejčastěji byla zneužívána analgetika a barbituráty. V této době zároveň začaly vznikat první nelegální laboratoře, ve kterých se vyráběly syntetické a polosyntetické drogy, které byly určeny výhradně pro účely toxikomanů (mezi první takto vyrobené látky patřilo LSD).

V poválečném období byly drogové trestné činy upraveny v zákoně č. 86/1950 Sb., trestní zákon. Konkrétně se jednalo o § 197, který byl zaměřen proti nedovolené výrobě, dovozu, vývozu, jinému opatření nebo přechovávání omamných látek a jedů a § 198, který se týkal nedovolené manipulace s předměty určenými k výrobě látek uvedených v § 197. Dle § 205 téhož zákona je určeno nařízením ministra spravedlnosti č. 118/1950 Sb., co se považuje za omamné látky a jedy. Toto nařízení obsahovalo

¹⁹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1.Vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. 347 s. ISBN 808591736x. s. 73

²⁰NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1.Vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. 347 s. ISBN 808591736x. s. 74

výčet konkrétních látek. Bylo platné a účinné do roku 1955, kdy bylo zrušeno a nahrazeno nařízením ministra spravedlnosti č. 54/1955 Sb.. V tomto právním předpise se však nenacházel výčet omamných látek a jedů, ale odkaz na seznam jedů, který byl uveřejněn v Úředním listu. Jednalo se o § 1 odst. 1, zákonného opatření č. 23/1955 Sb., o jedech a látkách zdraví škodlivých. Toto zákonné opatření bylo účinné až do roku 1966, kdy bylo zrušeno zákonem č. 20/1966 Sb., zákon o péči o zdraví lidu. Zde je v § 82 delegována pravomoc na vládu vydat nařízení, ve kterém by byly určeny jedy a škodlivé látky. Dne 10. dubna 1967 vláda vydala nařízení č. 56/1967 Sb., kde v § 1 odst. 2 je definováno, co je omamnou látkou „*Jsou takové látky, u nichž je nebezpečí chorobného návyku nebo vzniku psychických změn nebezpečných společnosti nebo tomu, kdo je požil, a které jsou uvedeny v seznamu omamných látek.*“ Ministerstvo zdravotnictví a spravedlnosti vydala vyhlášku č. 57/1966 Sb., na kterou odkazovalo nařízení vlády č. 56/1957 Sb., které obsahovalo seznamy nebezpečných jedů a omamných látek.

2.4 Období účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Nový trestní zákon s účinností od 1. 1. 1962 přinesl několik podstatných změn, týkajících se drogové problematiky. Jednou z nich bylo nové vymezení drogových trestných činů. Byly upraveny v rámci hlavy IV. – trestné činy obecně nebezpečné. Jednalo se o dva trestné činy. První z nich byl uveden v § 187, ve kterém byla upravena neoprávněná výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabídka, zprostředkování, prodej, opatření jinému nebo pro jiného přechovávání omamné nebo psychotropní látky, přípravku omamnou nebo psychotropní látkou obsahující, prekurzoru nebo jedu. V základní skutkové podstatě hrozila sankce odnětí svobody na jeden rok až pět let. U kvalifikovaných skutkových podstat hrozil trest odnětí svobody až do výše patnácti let.

Dalším ustanovením upravující drogovou problematiku byl § 188, jenž upravoval nedovolenou výrobu, opatření pro jiného nebo přechovávání předmětu, který byl určen k výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látkou nebo jedu. V základní skutkové podstatě hrozil trest odnětí svobody na jeden rok až pět let nebo alternativní tresty ve formě zákazu činnosti, peněžitého trestu nebo propadnutí věci.

Základním dokumentem právní úpravy protidrogové politiky se stala Jednotná úmluva o omamných látkách, která vznikla v roce 1961. Avšak protokol o změnách Jednotné úmluvy a její jednotlivé dodatky spolu s Úmluvou o psychotropních látkách již přijaty nebyly. Toto se dá považovat za závažnou komplikaci v boji proti šíření toxikomanie. Důsledkem tohoto jednání bylo opožděné reagování na aktuální světové trendy v oblasti potírání drogové kriminality a tím pádem méně účinná následná prevence.

Lze říci, že nepřijetí výše uvedených dokumentů bylo jedním z hlavních důvodů prudkého nárůstu drog a toxikomanie v 70. letech. Důvodů, proč se tak stalo, je několik. Jedním z nich je neobratnost politického aparátu přijmout tyto dokumenty v kombinaci s lehkovážností a podceněním drogově příznivé situace, která v té době panovala. Dnes je velmi komplikované tvrdit, co bylo hlavní příčinou tohoto jednání. Příslušné Protokoly a Úmluva byly přijaty ČSSR o několik let později (některé z nich dokonce až o 17 let). Další problém související s postihem drogové kriminality spočíval v náročném výkladu pojmu toxikomana jako osoby nemocné v souvislosti se snahou o postih nelegální výroby a jiného nakládání s drogami. Dle tehdejší úpravy mohli toxikomani zneužívat drogy bez hrozby trestní sankce. „*Do sporu se zákonem se dostávali až v okamžiku, kdy ohrožovali své okolí.*“²¹ Určit tuto hranici bylo v mnoha případech velmi komplikované a z této situace těžili pouze toxikomani a tak neustále narůstal jejich počet.

Za zhoršením drogové situace v 70. letech stála mezera v právní úpravě, kterou našli toxikomani a začali ji hojně využívat. Problém byl způsoben seznamem omamných látek, který se nacházel v příloze č. 3 vyhlášky č.57/1967 Sb. a těžkopádností legislativy. Toxikomani zjistili, že je pro ně výhodnější hledat a získávat látky, které nejsou uvedeny ve výše uvedeném seznamu, tím pádem jim nehrozilo riziko trestního stíhání dle § 187 nebo § 188 trestního zákona. Příkladem takto zneužívané látky byl pervitin, který na rozdíl amfetaminu nebyl v seznamu zapsán. Lze namítnout, že by stačilo pervitin (metamfetamin) do seznamu dopsat. To byl však v tehdejší době velmi časově a administrativně náročný proces. Například výše zmíněný pervitin byl zneužíván toxikomany přibližně od roku 1977 a jeho zápis do seznamu návykových látek se uskutečnil až v roce 1984.

---

²¹NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1.Vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. 347 s. ISBN 808591736x. s. 120

2.5 Stav po roce 1989

Po roce 1989 nastal v České republice drogový boom. Nejen v České republice došlo k enormnímu rozšíření drogové problematiky. Příčinou tohoto stavu bylo mnoho významných událostí nejen u nás, ale i ve světě. Mezi nejvýznamnější lze zařadit pád komunistické vlády v ČSSR a v celosvětovém měřítku pak rozpad Sovětského svazu či sjednocení Německa.

Po pádu komunismu v Česku se mnoho lidí domnívalo, že po období nesvobody nastane společenský rozvoj a volnost. Avšak s otevřením hranic a umožněním volného pohybu osob se začaly šířit i negativní fenomény jako korupce, prostituce, drogová kriminalita nebo organizovaný zločin. Většina z výše uvedených neduhů k nám dorazila z okolních zemí.

V 90. letech proběhlo několik nezávislých průzkumů, které byly vytvořeny na základě podkladů Organizace spojených národů či Světové zdravotnické organizace. Výsledkově byla Česká republika zařazena na přední místa žebříčku ve výrobě a spotřebě drog a též byla označena za významný tranzitní stát, přes který vedlo několik významných drogových cest.

Co se týká právní úpravy, proběhla v roce 1990 velká novela trestního zákona zákonem č. 175/1990 Sb., zákon, který upravuje trestní zákon. Pro drogovou problematiku bylo podstatných několik změn. Zejména se jednalo o zavedení nového pojmu návyková látka. Jeho definice zněla takto: „*Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobílé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*“ Zavedení tohoto označení lze uvést za velmi důležité pro posuzování trestnosti jednotlivých jednání, jelikož dle původní úpravy bylo možné posuzovat trestnost pouze v souvislosti s omamnými látkami, které byly takto označeny dle přílohy 3 vyhlášky č. 57/1967 Sb.. Nově tedy bylo možné vyšetřovat protiprávní jednání, ve kterých se vyskytovaly látky, které splňovaly znaky specifikující návykovou látku dle novely trestního zákona č.175/1990 Sb. Další změnou dle výše uvedeného zákona bylo zvýšení horní hranice u základní skutkové podstaty § 187 trestního zákona na tři roky a rozšíření kvalifikovaných skutkových podstat. Týkalo se to případů, kdy pachatel spáchal čin vůči osobě mladší 18 let nebo při spáchání činu ve větším rozsahu. Do novelizovaného trestního zákona byla zařazena nová kvalifikovaná skutková podstata, která upravovala

případy, kdy došlo ke spáchání činu pachatelem ve spojení s organizovanou skupinou, která působí ve více státech.

U § 188 trestního zákona došlo také ke zvýšení horní hranice trestní sazby, a to na tři roky.

Další úpravou bylo zavedení nové skutkové podstaty § 188a šíření toxikomanie. Její podstatou bylo svádění jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo jeho podpory v tom anebo podněcování nebo šíření zneužívání návykové látky. Na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky č. 17/1999Sb., rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky bylo rozhodnuto, že *„k naplnění zákonných znaků trestného činu šíření toxikomanie podle § 188a odst. 1 trestního zákona, není nutné, aby osoby, jimž je jednání pachatele popsáno v této skutkové podstatě určeno, jím byly skutečně ovlivněny.“*

Další podstatná novela trestního zákona, která byla provedena zákonem č.112/1998 Sb., obsahovala novou skutkovou podstatu pod § 187a týkající se přechovávání omamné nebo psychotropní látky v množství větším než malém bez povolení. Zavedení tohoto trestného činu přineslo bouřlivou diskusi a rozdělení odborníků na dvě strany. Odpůrci tvrdili, že osoba, která přechovává OPL pro svou osobní potřebu, neohrožuje ostatní, ale poškozuje své zdraví. Podle základních právních principů, na kterých stojí české právo, nelze sebepoškozování považovat za trestné. Zastánci zavedení této skutkové podstaty naopak poukazovali na možnost snížení drogové kriminality pomocí represe nejen výrobců a dodavatelů, ale částečně i uživatelů. Já se přikláním ke druhému názorovému proudu, jelikož si myslím, že je nutné při potlačování drogové problematiky být aktivní ve všech směrech, tzn. zaměřit se na všechny skupiny drogového řetězce počínaje výrobcí přes dealery až po samotné uživatele. Hrozba sankce a uvědomění protiprávnosti svého jednání může některé osoby, které drogy zkouší, odradit od jejich dalších konání.

Zákonem č. 112 /1998Sb. byla upravena základní skutková podstata trestného činu dle § 187 trestního zákona, a to sice byly rozšířeny nezákonné možnosti dispozic s omamnými a psychotropními látkami o nabízení, zprostředkování a prodej drog. Další úpravou bylo zpřísnění sankcí u stávajících skutkových podstat. Z toho lze vyzorovat, že se zvyšujícím se výskytem drogové kriminality je snaha zákonodárce sankcionovat pachatele přísněji.

Kromě trestního zákona byla drogová problematika upravena od 1. 1. 1999 i jiným právním předpisem, a to sice zákonem č.167/1998Sb., zákon o návykových látkách. Předmět úpravy tohoto zákona je uveden v § 1. Týká se dovozu, vývozu a tranzitu s návykovými látkami. Upravuje dále zacházení s látkami obsahující návykové látky a prekursory dle předpisů Evropské unie. Zákon se zabývá pěstováním, dovozem, vývozem máku a jinou manipulací s ním.

Od 1. 1. 2010 se stal účinným nový trestní zákoník, tj. zákon č.40/2009Sb. V novém trestním zákoníku byly primární drogové trestné činy upraveny v rámci hlavy VII. – trestné činy obecně nebezpečné. V § 283 byl upraven trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami, v § 284 přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu, v § 285 nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (privilegovaná skutková podstata k § 283), v § 286 výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky a v § 287 šíření toxikomanie.

3 AKTUÁLNÍ SITUACE V ČR A ZAHRANIČÍ, PROTIDROGOVÁ POLITIKA

Tato kapitola se zabývá aktuální drogovou situací v České republice a v Evropě. Dále je v ní popsána protidrogová politika ČR a její stručný historický přehled.

3.1 Aktuální situace v České republice

Na vnitrostátní úrovni je každý rok vypracovávána výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice. Jedná se o oficiální dokument, který vytváří Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. Je to organizovaný útvar, jenž spadá pod Úřad vlády České republiky. Náplní jeho práce je získávání, analýza, výklad a vyhodnocení informací o drogách a závislostech. Dále je také hlavním koordinátorem ve sběru, hodnocení a následném informování o protidrogové politice, hazardním hraní, rizik závislostí a výzkumu v drogové oblasti.

Situace na českém drogovém trhu je poměrně neměnná a stabilní. Nejvíce zneužívanými drogami jsou konopné látky a pervitin. Většina z těchto látek je vyrobena či vypěstována v nelegálních českých laboratořích a pěstírnách. K výrobě pervitinu většinou dochází v malých domácích varnách, avšak v posledních letech dochází k výrobě ve velkých laboratořích, které mají vysokou produkční schopnost. Většina z nich je pod kontrolou vietnamských organizovaných skupin. Základní surovinou pro výrobu pervitinu je prekurzor efedrin, který je získáván dovozem volně dostupných léků z Polska.

V roce 2013 pokračoval v oblasti drogové kriminality trend nárůstu množství zajištěných omamných a psychotropních látek a počtu zadržených, stíhaných, pravomocně odsouzených osob. Po srovnání statistik²² za roky 2003 a 2013 je možné vypočítat pozvolný každoroční nárůst osob, které byly zadrženy. Zatímco v roce 2003 se jednalo o 2357, tak v roce počet zadržených stoupl o 1264 na počet 3621.

Drogové trestné činy v roce 2013 tvořily 1,6 % všech trestných činů. Nejvyšší podíl trestných činů, téměř 80 % je spojen s výrobou, pašováním a prodejem drog.

---

²² DROGY-INFO.cz. *Situace ve věcech drog.* [online]. 2014 [cit. 2015-07-03]. Dostupné z www.drogy-info.cz/index.php/publikace/zaostreno_na_drogy/2014_zaostreno_na_drogy/05_14_situace_ve_vecech_drog_v_ceske_republice_v_roce_2013.

Trestné činy související s pěstováním rostlin pro vlastní potřebu a přechováváním drog pro vlastní potřebu se vyskytly v 15 % případů. Od roku 2008 lze pozorovat nárůst drogových trestných činů. V posledních letech dochází ke snižování počtu trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu na úkor trestné činnosti, která byla spáchána pod vlivem nealkoholových drog. Z toho lze vyvodit, že dochází k lepšímu diagnostikování nealkoholových omamných látek v organismu podezřelého a zároveň zvyšující se počet osob, které užívají drogy.

Nejvíce byla spáchána drogová kriminalita, a to téměř v 90 %, v souvislosti s metamfetaminem a produkty z konopí. Podíl heroínu či kokainu nedosahoval ani 5 %. Největší koncentrace primární drogové koncentrace se nachází ve velkých městských aglomeracích, jako jsou Praha, Brno nebo Ostrava a poté v chudých oblastech republiky jako jsou severní Čechy či severní Morava. Na drogových deliktech v nezávažnější formě se nejvíce podílí cizinci, zpravidla se jedná o Kosovoalbánce a státní příslušníky Vietnamu, Nigerie a Turecka. Čeští občané se zapojují do distribuce i produkce drog na různých úrovních.

Nejprogresivnějším trendem v oblasti drogové kriminality v posledních letech jsou organizované zločinecké skupiny původem z Vietnamu. Tyto skupiny působí po celém území republiky a zakládají velkoobjemové produkce netechnického konopí a metamfetaminu. Tento trend lze pozorovat od roku 2007 u netechnického konopí, respektive od roku 2009 u metamfetaminu. V roce 2013 proběhlo několik policejních operací, mezi nejvýznamnější patří operace Bonus nebo Orlen.

Při operaci *Bonus* bylo zadrženo 5 osob vietnamské národnosti, kteří se zabývali výrobou prekurzoru pseudoefedrinu, který se používá při výrobě metamfetaminu. Při této operaci byla objevena a následně zajištěna plně funkční laboratoř a přibližně 15 kg pseudoefedrinu. *„Zadržené osoby byly obviněny ze spáchání zločinu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy dle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c), trestního zákoníku, za což jim hrozí odnětí trest odnětí svobody v délce trvání osm až dvanáct let.“*²³

Operace Orlen je dalším příkladem vietnamské organizované skupiny vyrábějící metamfetamin. Hlavní postavou byla občanka Vietnamu, která získávala lék Cirrus

---

²³ POLICIE ČR. *Výroční zpráva NPC 2013*. [online]. 2014 [cit. 2015-07-04]. Dostupné z [www: http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-npc-2013.aspx](http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-npc-2013.aspx). s.1

od dalších Vietnamců. Poté si pronajímala různé objekty v Praze a jejím okolí, kde nechala vytvořit domácí laboratoř, ve které posléze další občané Vietnamu, připravili finální produkt. Ten byl následně hlavní organizátorkou prodán dalším občanům Vietnamu, kteří jej měli v plánu prodat do Spolkové republiky Německo. Tyto osoby však byli při předávání zadrženi detektivy Národní protidrogové centrály. *„Následně byli všichni tři pachatelé obviněni ze spáchání zvlášť závažného zločinu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy § 283 odst. 1, 3 písm. c) trestního zákoníku, za který jim hrozí trest odnětí svobody v délce 8 až 12 let.“*²⁴

V roce 2013 bylo orgány činnými v trestním řízení zadrženo rekordní množství 735 kilogramů marihuany a skoro 70 kilogramů metamfetaminu. Zvyšující se zadrženo a i vyrobeného metamfetaminu a marihuany poukazuje na vysokou oblíbenost a komercializaci těchto drog. Dále to souvisí s trendem zefektivňování a zvyšování objemu jednotlivých výrobních cyklů. Stále stoupající počet laboratoří určených pro velkoobjemovou výrobu, zejména v příhraničí, značí zvyšující se poptávku nejen českých ale hlavně zahraničních zájemců. Moderní varny jsou schopné vyrobit i několik desítek kilogramů drogy za jeden výrobní cyklus, přičemž výroba je rozdělena na nepřetržitý třísměnný provoz. Během posledních dvou let se organizovaným zločineckým skupinám z Vietnamu podařilo převzít kontrolu nad výrobou a distribucí metamfetaminu v České republice. Jedním z důvodů je velmi lukrativní poloha České republiky. Nachází se na hranicích se Spolkovou republikou Německo, ve které se nachází mnoho zájemců o kvalitní metamfetamin, dále sousedí s Polskem, ve kterém je problematická legislativa týkající se drog a prekurzorů. Polsko, jako jeden z mála evropských států, nemá striktní kontrolu léčiv, které lze využít jako prekurzor pro výrobu metamfetaminu. Nejznámějším lékem je Cirrus, jenž obsahuje vysoké množství pseudoefedrinu.

Na úrovni Evropské unie je srovnatelným orgánem Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) sídlící v Lisabonu. Každoročně vydává Evropskou zprávu o drogách, která obsahuje statistické údaje o nabídce a poptávce po drogách v jednotlivých regionech, aktuální protidrogové programy a prognózy a plány do budoucnosti. Základní zásadou tohoto centra je: „*Klíč k efektivní*

---

²⁴ POLICIE ČR. *Výroční zpráva NPC 2013*. [online]. 2014 [cit. 2015-07-04]. Dostupné z [www: http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-npc-2013.aspx](http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-npc-2013.aspx). s. 17

*protidrogové strategii jsou kvalitní informace.*²⁵Hlavní činnost spočívá ve vědecké analýze dat týkajících se drog a drogové kriminality, které jsou získávány od vnitrostátních monitorovacích středisek. Na základě této kooperace dochází k získání poměrně přesných dat, které se vztahují k výskytu jednotlivých drog a dalším důležitým informacím. EMCDDA nepůsobí pouze v Evropě, ale snaží o spolupráci s mezinárodními organizacemi, která přispívá k lepšímu a přesnějšímu pohledu na celosvětový drogový vývoj.

3.2 Aktuální situace v Evropě

Z dlouhodobého hlediska je situace v Evropě ohledně drogové problematiky stabilizovaná. Pozitivním znakem úspěšného boje proti drogám je pozvolné snižování užívání heroinu, kokainu a konopí. To souvisí s poskytováním kvalitnější léčby většinu množství ohrožených osob a stále zdokonalovanými preventivními protidrogovými programy, které mají za cíl působit zejména na nejvíce ohrožené skupiny osob. Avšak kromě kladů hrozí i staronová rizika. Jedním z nich je snižování finanční pomoci organizacím, které poskytují péči a léčbu drogově závislým. Další, neméně závažnou komplikací je vzrůstající nezaměstnanost mladých osob, která může být spouštěčem drogové závislosti této rizikové sociální skupiny. Novodobá situace týkající se drogové kriminality je rychle proměnlivá, proto je nutné na tyto změny flexibilně a efektivně reagovat.

Problémem současné právní praxe je vysoký počet nově vznikajících látek. Dle Systému včasného varování EU dochází každý týden k výskytu alespoň jedné nové látky. Tato skutečnost je nejen problematická z hlediska právního, ale i zdravotního. U většiny nových látek lze velmi těžko určit chemické složení směsi, ba dokonce určit reakci organismu po aplikaci této látky. Příkladem může být stimulující látka 4-MA, jež stála za smrtí několika osob. Na nelegálním trhu byla označována jako náhrada za amfetamin.

V rámci zlepšování boje proti drogám vytvořilo Evropské monitorovací středisko pro drogy a závislosti projekt, jehož záměrem bylo zkvalitnění organizace a zlepšení vzájemné komunikace. Na vnitrostátní úrovni existují orgány specializující se

---

²⁵ EMCDDA. *Kdo Jsme*. [online]. 2009 [cit. 2015-07-03].
Dostupné z [www: http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index376CS.html](http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index376CS.html).

na boj s drogovou kriminalitou a na boj s organizovanou trestnou činností. Toto rozdělení uvádí většina evropských států. Moderním trendem je vzájemné propojení výše uvedených orgánů v jednu ucelenou jednotku, která bude komplexně bojovat proti kriminalitě.

4 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

V této kapitole analyzuji trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami z hlediska objektu, objektivní stránky, subjektivní stránky a subjektu.

4.1 Zařazení

Trestný čin dle § 283, nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami, který je chápán jako základní trestný čin související s nakládáním s omamnými a psychotropními látkami je zařazen v hlavě VII. – trestné činy obecně nebezpečné. Trestné činy, které se nachází v této hlavě, mají za cíl všeobecně ochranu společnosti před nebezpečím, jako jsou nebezpečné zbraně, ohrožení nebezpečnými a radioaktivními látkami, omamnými a psychotropními látkami, jedy a činností obecně nebezpečnou.

Tento trestný čin se řadí mezi trestné činy ohrožovací. „*U trestných činů ohrožovacích je znakem skutkové podstaty účinek v podobě nebezpečí.*“²⁶ Pro dokonání trestného činu dle § 283 stačí, aby pachatel vyrobil, dovezl, provezl, přivezl, nabídl, zprostředkoval, či jiným způsobem zprostředkoval a přechovával omamnou nebo psychotropní látku za předpokladu neoprávněnosti daného jednání. Tato skutková podstata byla zařazena do trestního zákoníku na základě mezinárodních závazků vyplývajících z Úmluvy o psychotropních látkách (vyhláška č. 62/1989 Sb.), dále z Jednotné úmluvy o omamných psychotropních látkách (sdělení č. 458/1991 Sb.) a z Úmluvy proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (sdělení č. 462/1991 Sb.).

4.2 Srovnání § 187 zákona č. 140/1961 Sb. a § 283 zákona 40/2009 Sb.

Před účinností trestního zákoníku byla tato skutková podstata upravena v § 187 trestního zákona (140/1961 Sb.) :

„§ 187 nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů

---

²⁶ NOVOTNÝ, O.; M. VANDUCHOVÁ; P. ŠÁMAL a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část.* 6. vyd., Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 126 s. ISBN 978-80-7357-509-0.

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo e větším rozsahu, nebo*
- b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší než osmnáct let.*

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch,*
- b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší patnácti let, nebo*
- c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.*

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt,*
- b) získá-li takovým činem prospěch velkého rozsahu, nebo*
- c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.“*

V průběhu dalšího legislativního vývoje došlo k výrazným změnám po nabytí účinnosti trestního zákoníku – zákon č. 40/2009 Sb., kde je trestný čin dle § 283 nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy zařazen v hlavě VII., která upravuje trestné činy obecně nebezpečné, v tomto znění:

„(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny,*
- b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,*

- c) *ve značném rozsahu, nebo*
- d) *ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.*

(3) *Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,*

- a) *způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,*
- b) *spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,*
- c) *spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo*
- d) *spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.*

(4) *Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,*

- a) *způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,*
- b) *spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo*
- c) *spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.*

(5) *Příprava je trestná.“*

Oproti předchozí právní úpravě obsažené v ustanovení § 187 trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb. v úplném znění) došlo v ustanovení § 283 trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb. v úplném znění) k těmto změnám:

- v odstavci 2) došlo ke změně řazení dle písmen a původní pojem „*ve větším rozsahu*“ byl nahrazen novým pod písmenem c) „*spáchá-li takový čin ve značném rozsahu*“, dále byl vypuštěn text „*spáchá-li takový čin na osobě mladší než 18 let*“ a nově byl vložen text „*ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let*“, dále pak byl do tohoto odstavce nově vložen bod pod písmenem b) „*ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.*“ Následující změny v kvalifikovaných skutkových podstatách jsou za účelem zvýšení represe vůči pachateli, který porušil zákonem

chráněný zájem závažnějším způsobem. Příkladem je oběť mladší 18 popř. 15 let, protože se jedná o rizikovou skupinu osob nebo případ speciální recidivy, kdy pachatel je opakovaně odsouzen za naplnění stejné skutkové podstaty trestného činu, z čehož plyne, že první trest neměl dostatečný výchovný vliv.

- v odstavci 3) pak opět došlo ke změně řazení a dále pak byl původní text „*získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch*“ nahrazen novým - „*spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch*“. Tato změna rozšiřuje skutkovou podstatu o možnost prospěchu nejen pro pachatele, ale i pro třetí osobu. Pod písmenem c) byl nově zařazen termín „*spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu*“, a dále byl původní text „*spáchá-li takový čin vůči osobě mladší patnácti let*“ nahrazen novým „*spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let*“. Zákonodárce touto změnou zdůrazňuje ochranu dětí mladších patnácti let, protože se jedná o rizikovou skupinu osob.
- v odstavci 4) byl původní text pod písmenem a) „*způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt*“, nahrazen novým, a to „*způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt*“, Zde se jedná o upřesnění, že k naplnění této skutkové podstaty postačuje způsobení těžké újmy na zdraví již dvou osob. Dále pak původní text pod písmenem b) „*získá-li takovým činem prospěch velkého rozsahu*“ byl nahrazen novým takto „*spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu*“. Dále došlo ke zpřísnění trestní sazby z původního rozpětí deset až patnáct let na rozpětí deset až osmnáct let. Zvýšení trestní sazby za nejzávažnější protiprávní jednání je důvodné, protože ohrožuje široké spektrum osob a škody tímto jednáním způsobené dosahují enormních hodnot. Proto je nutné sankcionovat tyto pachatele co nejpřísněji.

4.3 Objekt

Obecně jsou objektem trestného činu společenské vztahy, právní hodnoty a zájmy, které má daný právní předpis v tomto případě trestní zákoník chránit.

Mezi objektem trestného činu a ochranou funkcí trestního práva existuje úzká souvislost. Trestní právo patří mezi jeden z prostředků ochrany společnosti. Objekt trestného činu lze dělit z několika hledisek. Jedním z nich je dělení dle stupně

obecnosti, a to sice na objekt obecný, druhový a individuální. Pojem obecný objekt shrnuje společenské vztahy a hodnoty, které chrání trestní právo. Druhový objekt specifikuje určitou skupinu hodnot či zájmů, která je chráněna. Jako příklad lze uvést drogové trestné činy, kdy „*objektem těchto trestných činů je zájem na ochraně společnosti a jednotlivců před nebezpečím, které vyplývá z nelegálního a nekontrolovaného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s přípravky obsahujícími takové látky, s jedy a prekursory.*“²⁷ Trestní zákoník chrání společnost a jednotlivce, před ohrožením návykovými látkami a jedy. Individuální objekt charakterizuje konkrétní hodnotu či zájem, který má být chráněn. Individuálním objektem trestného činu dle § 283 TZ je ochrana společnosti a osob před hrozbou plynoucí z nezákonného nakládání s omamnými látkami, psychotropními látkami, jedy, prekursory nebo látkami, které je obsahují.

4.4 Objektivní stránka

Obecně je objektivní stránka obligatorním znakem skutkové podstaty. Skládá se z jednání, následku a příčinné souvislosti mezi jednáním a následkem. Jednání lze definovat jako projev vůle ve vnějším světě. Z trestněprávního hlediska musí být jednání pachatele ovládáno jeho vůlí. Objektivní stránkou trestného činu dle § 283 je tímto jednáním míněno, kdo:

4.4.1 Vyrobit omamné nebo psychotropní látky, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, jedu nebo prekursoru

*„Výrobou je jakékoli zhotovení nebo vytvoření omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu neoprávněným způsobem.“*²⁸

Pojem „nedovolená výroba“ lze vyložit ve smyslu procesu vytváření omamných a psychotropních látek formou průmyslové výroby nebo jako jiný způsob získání takové látky mimo pojmu produkce. Výraz "produkce" je definován v Jednotné úmluvě o omamných látkách a znamená „*proces, který spočívá v získávání opia, listů koka, konopí a konopné pryskyřice z rostlin, které tyto plody obsahují.*“ U výroby není

---

²⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní právo hmotné*. 7. Přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7. s. 808

²⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. Vyd. Praha: Leges, 2014, 976 s. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4. s. 763

podstatné pro koho je výsledný produkt určen. „*Trestná je výroba takové látky i pro vlastní potřebu.*“²⁹

Pěstování rostlin sloužící k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek či jedů může naplnit různé skutkové podstaty trestných činů. V případě pěstování pro jiné konzumenty nebo distribuci či jiné nakládání nikoliv pouze pro svou potřebu se jedná o trestný čin podle § 283 odst. 1. Pokud by však tyto rostliny byly pěstovány pouze pro vlastní potřebu a to v množství větším než malém, jednalo by se o trestný čin podle § 285. Jedná se o privilegovanou skutkovou podstatu k trestnému činu podle § 283.

4.4.2 Neoprávněný dovoz, vývoz, průvoz

Pojmy dovoz a vývoz lze definovat jako přepravu omamných látek z jedné země do druhé. Pojem průvoz znamená dopravu omamných látek přes území určitého státu, které není cílovou destinací. Pokud nejsou splněny zákonem dané podmínky a není vydáno povolení o dovozu či vývozu omamných látek, je každé výše popsané jednání považováno za nelegální. Povolení k dovozu nebo vývozu je upraveno v zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách. Dle § 21 a 22 tohoto zákona je nutné mít ke každému vývozu či dovozu vývozní respektive dovozní povolení, které vydává ministerstvo zdravotnictví. Dovoz a vývoz prekursů je upraven přímo evropskými právními předpisy, konkrétně se jedná o nařízení Rady č. 11/2005.

4.4.3 Neoprávněná nabídka, zprostředkování, prodej

Nabídkou je výslovný či konkludentní návrh vůči konkrétní osobě, že pachatel ji předá, daruje, prodá, půjčí či jiným způsobem zajistí omamnou nebo psychotropní látku, jed nebo prekursor. „*Pro dokonání trestného činu není třeba, aby k akceptaci nabídky vůbec došlo.*“³⁰ Pouhou nabídkou vyřčenou ve vnějším světě se trestný čin stává dokonaným.

Zprostředkováním je míněno zajištění spojení mezi zájemcem, dealerem a výrobcem. Zprostředkovatel s výše uvedenými látkami nijak nedisponuje, pouze zajišťuje kontakt mezi jednotlivými osobami.

---

²⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5. s. 2618

³⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5. s. 2620

Prodej je právní jednání mezi prodávajícím a kupujícím. Předmětem tohoto jednání je směna omamné nebo psychotropní látky, jedu či prekursoru za peníze. Kupujícím může být i osoba, která látku prodá dalším osobám.

Nabídka, prodej a zprostředkování musí splňovat následující dvě podmínky. Musí se jednat o neoprávněné konání a zároveň musí směřovat vůči druhé osobě (pachatel ho nemůže spáchat sám).

4.4.4 Jiné neoprávněné opatření jinému, přechovávání

Do této kategorie patří získání omamné či psychotropní látky, přípravku obsahující omamnou či psychotropní látku, jed nebo prekursor pro druhého jakýmkoliv způsobem, kromě výše vymezených (neoprávněná výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabídka, zprostředkování, prodej). Spadá sem získání výše uvedených látek pomocí jednání spočívajícího ve spáchání trestného činu (krádež, loupež) nebo výměny za jiný předmět. V případě, že si někdo opatří výše uvedenou látku pro svou vlastní potřebu, není toto jednání trestné, pokud nenaplní skutkovou podstatu § 284 a nemá v držbě jedy, prekursory či omamné nebo psychotropní látky v množství větším než malém. Tyto látky nemusí mít přímo při sobě – stačí mít nad nimi moc (např. schování ve skryši). Velmi podstatné pro správnou právní kvalifikaci je rozlišení, pro koho je daná látka přechovávána. V případě držby pro jinou osobu je toto jednání kvalifikováno dle § 283 trestního zákoníku. Pro naplnění této skutkové podstaty nezávisí na množství látky, na rozdíl od § 284, kde podmínkou pro naplnění skutkové podstaty je množství větší než malé, které stanoví nařízení vlády č. 4/2012 Sb.

4.5 Subjekt (pachatel)

Pachatelem trestného činu je ve spojení s § 22 trestního zákoníku ten, kdo svým jednáním naplnil všechny obligatorní znaky skutkové podstaty trestného činu. Tento trestný může spáchat kterákoliv fyzická osoba. Na základě § 7 zákona č. 418/2011 Sb., zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, tento trestný čin může spáchat i právnická osoba, protože je uveden v taxativním výčtu.

Přísnější potrestání hrozí pachatelům, kteří byli za tento trestný čin pravomocně odsouzeni či potrestáni nebo jej spáchali jako členové organizované skupiny.

4.6 Subjektivní stránka

Subjektivní stránka trestného činu je *soubor znaků, „které charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu. Jediným obligatorním znakem subjektivní stránky trestného činu je zavinění, které má formu úmyslu nebo nedbalosti.“*³¹ Neexistuje trestný čin, který lze spáchat bez zavinění. Na základě trestního zákoníku se rozlišují dvě formy zavinění- podle § 15 úmysl a podle § 16 nedbalost. Zavinění ve formě úmyslu se dále dělí na úmysl přímý a nepřímý. Základní rozdíl mezi úmyslem a nedbalostí spočívá v existenci složek vůle (pachatel chce nebo je srozuměn s tím, že způsobí následek) a vědění (pachatel ví nebo vědět měl či mohl o tom, že může způsobit následek). Zatímco u úmyslu musí existovat obě složky, u nedbalosti je vyžadována pouze složka vědění.

Úmysl přímý je upraven v § 15 odst. 1 písm. a) TZ a znamená to, že „*pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem*“, tzn. pachatel věděl, že svým jednáním poruší nebo ohrozí zájem chráněný trestním zákoníkem, a chtěl toto porušení či ohrožení způsobit. Znění ustanovení § 15 odst. 1 písm b) TZ upravující úmysl nepřímý zní: „*pachatel „věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.*“ Pojem „srozuměn“ znamená, že pachatel je smířený s tím, že svým jednáním, které je uvedeno v zákoně, může porušit či ohrozit trestním zákoníkem chráněné zájmy či právní vztahy.

Další formou zavinění je nedbalost, která se dále dělí na vědomou a nevědomou. Nedbalost vědomá znamená, že „*pachatel věděl, že může způsobem v trestním zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí*“.³²

Nedbalost nevědomá je definována tak, že „*pachatel nevěděl, že svým jednáním může takové porušení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.*“³³ Rozdíl mezi nimi spočívá v psychickém stavu pachatele

---

³¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. Vyd. Praha: Leges, 2010, 904 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-49-3. s. 207

³² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. Vyd. Praha: Leges, 2014, 976 s. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4. s. 236

³³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. Vyd. Praha: Leges, 2014, 976 s. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4. s. 236

vůči protiprávnímu jednání a dále ve zhodnocení okolností, o kterých měl pachatel vědět a přiměřených důvodů, na které měl pachatel spoléhat při vědomé nedbalosti.

Základní skutkovou podstatu trestného činu podle § 283 odst. 1 lze spáchat pouze se zaviněním ve formě úmyslu. Pro naplnění základní skutkové podstaty, je tudíž nutné, aby pachatel věděl a chtěl nebo byl srozuměn s tím, že neoprávněně vyrobí nebo nakládá s omamnými nebo psychotropními látkami, přípravky obsahujícími omamné nebo psychotropní látky, jedy, prekursory Kvalifikované podstaty tohoto trestného činu lze spáchat většinou se zaviněním ve formě úmyslu, avšak existují i některé výjimky, kde postačuje zavinění ve formě nedbalosti.³⁴

4.7 Kvalifikované skutkové podstaty

Kvalifikovaná skutková podstata dle odstavců:

Odstavec 2 :

a) Trestný čin spáchan členem organizované skupiny

Pojem organizované skupiny lze definovat jako seskupení osob, jehož definičními znaky jsou: určitý stupeň plánovitosti, určitá vnitřní struktura a rozdělení povinností (úkolů) jednotlivých členů. Může působit dočasně, postačuje spáchaní pouze jednoho trestného činu. Pro spáchaní této kvalifikované skutkové podstaty je nutné zavinění ve formě úmyslu. Důvodem zařazení tohoto bodu do skutkové podstaty je dle mého názoru větší hrozba a možná škoda, kterou může spáchat organizovaná skupina osob, protože existuje nepoměrně větší spektrum možností zvýšení účinnosti a nebezpečnosti jejího jednání (schopnost plánování, finanční možnosti, větší počet osob, možnost páchaní ve větším objemu)

b) Pachatel byl za takový trestný čin v posledních 3 letech odsouzen nebo potrestán

Pojem recidivy je užíván v několika významech. Jedním z nich je význam trestně právní, „*podle kterého o recidivu (zpětnost) jde tehdy, když se pachatel dopustí trestného činu poté, co byl již za předchozí trestný čin pravomocně odsouzen*“³⁵ Pojmem „odsouzen“ je míněna speciální recidiva pachatele, tj. odsuzující rozsudek za spáchaní trestného činu dle § 283 odstavec 1, který nabyl právní moci. Není

³⁴ Příkladem je § 283 odst. 2 písm. d)

³⁵ MAREŠOVÁ, Alena aj. *Kriminální recidiva recidivisté: charakteristika, projevy, možnosti trestní justice*. Praha, 2011 s. 8.

podmínkou, aby pachatel byť alespoň zčásti trest vykonal, avšak nesmí se na něj později hledět, jako na osobu, která odsouzena nebyla.³⁶ „Byl potrestán“ znamená odsouzení a výkon alespoň části trestu s podmínkou, že po výkonu trestu se na něj nehledí jako by nebyl odsouzen. Zařazení tohoto bodu do trestního zákoníku je nezbytné, protože opakované páchaní drogových deliktů stejnými pachateli významně ohrožuje společnost.

c) Spáchání činu ve značném rozsahu

Díky této přitěžující okolnosti je pachatel sankcionován za vyšší míru škodlivosti svého protiprávního jednání. Pokud jde o stanovení značného rozsahu, nelze v tomto případě využít výkladové ustanovení § 138 TZ, protože se nejedná v tomto případě o peněžní vyjádření látky. Hodnoty uvedené v § 138 lze však užít subsidiárně. Při posuzování tohoto znaku je nutné vycházet ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky, které bylo publikováno pod sp. zn. Tpjn 301/2013 a v jeho příloze jsou uvedeny hodnoty představující „množství větší než malé“ a ty, podle rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. února 2013, uvedeného pod spisovou značkou Tdo 1003/2012 jsou základem pro odvozování dalších znaků pro ustanovení § 283 odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) trestního zákoníku. A to tak, „že „větším rozsahem“ je pak desetinásobek množství většího než malého, „značným rozsahem“ je desetinásobek takto určeného většího rozsahu a „velkým rozsahem“ je desetinásobek takto určeného značného rozsahu.“

d) Ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let

Zde platí stejné skutečnosti, uvedené v předchozím bodě, pokud jde o určování rozsahu. Zvýšený důraz na ochranu dětí, obzvláště mladších patnácti let, je z důvodu hrozícího nebezpečí při styku této rizikové skupiny s návykovými látkami. Vědecky je prokázáno, že čím dříve začne člověk, tím větší zdravotní rizika mu hrozí a stává se více závislým. Dalším důvodem zvýšené ochrany dětí je menší možnost obrany proti negativním vlivům oproti dospělým jedincům.

Ke spáchání této kvalifikované skutkové podstaty postačuje zavinění ve formě nedbalosti.

---

³⁶ Příkladem je §74 odstavec 2 trestního zákoníku „Byl-li trest zákazu činnosti vykonán, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.“

Odstavec 3:

a) Způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví

Těžká újma na zdraví je definována v § 122 odst. 2 trestního zákoníku. Musí dojít k naplnění alespoň jedné z podmínek uvedených ve výčtu uvedeném v tomto paragrafu. Fakticky se jedná o déletrvající poruchu zdraví nebo dlouhodobější onemocnění. Těžká újma může být způsobena úmyslným či nedbalostním jednáním.

b) Spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo jiného značný prospěch

Pro určení značného prospěchu se praxi využívá výkladového pravidla ohledně výše škody. Dle § 138 odst. 1, 2 se jedná minimálně o 500 000 Kč. Značný prospěch může získat pro sebe i pro jiného, ale vždy to musí být ve formě úmyslu. S ohledem na dikci není nutné, aby byl prospěch skutečně získán, postačí úmyslné jednání směřující k tomuto cíli.

c) Spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu

Pojem velkého rozsahu je specifikován v odst. 2 písm. b). Velký rozsah je desetinásobek určeného značného rozsahu.

Tato skutková podstata bude naplněna, pokud se bude jednat o velké množství drogy vysoké kvality, kterou bude způsobena velká škoda či ohrožení zdraví velkého počtu osob. Zavinění postačuje ve formě nedbalosti.

d) Spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let

Pro naplnění této kvalifikované skutkové podstaty je nutné splnění dvou podmínek. Čin musí být spáchán ve větším rozsahu, který je definován v odst. 2 písm. b) a zároveň vůči dítěti mladšímu patnácti let. Pojem dítěte je vyložen v § 126 jako osoba mladší osmnácti let, avšak trestní zákon umožňuje stanovení jiné věkové hranice jako v tomto případě. Důvodem snížení věkové hranice je větší ohrožení této věkové skupiny a snaha o zamezení možného vlivu drog na děti, které mají menší možnost obrany vůči nim.

Odstavec 4:

a) Způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt

Zde platí identické skutečnosti uvedené k odstavci 3 písm. a) výše, s rozdílem, že následkem je těžká újma na zdraví dvou a více osob nebo smrt, přičemž tyto následky mohou být způsobeny úmyslným i nedbalostním jednáním.

b) Spáchá-li čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu

V tomto případě platí obdobné skutečnosti uvedené k odstavci 3 písm. b) výše, s tím rozdílem, že prospěch velkého rozsahu představuje dle § 138 odst. 1, 2 trestního zákoníku částku dosahující nejméně 5 000 000 Kč.

c) Spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech

Pro naplnění této kvalifikované skutkové podstaty pachatel musí vědět, že protiprávního jednání se dopouští právě ve spojení se skupinou osob, které tvoří organizovanou skupinu, avšak nemusí být přímo jejím členem. Postačuje vědomé konání trestné činnosti dle jejich instrukcí a je si vědom, že působí v součinnosti s organizovanou skupinou dalších osob.³⁷

Pro naplnění znaku „působení ve více státech“ postačuje, pokud skupina působí minimálně ve dvou státech.

4.8 Příprava

Příprava je jedním z trestněprávních stádií, konkrétně se jedná o první fázi od úmyslu spáchat trestný čin. Je upravena v § 20 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. U přípravy je vždy důležité, aby pachatel měl určitou ideu o spáchání trestného činu, která by jej určitým způsobem individualizovala. Není však nutné, aby pachatel měl své jednání detailně promyšlené a specifikované (konkrétní místo a způsob spáchání.) Příprava je trestná za předpokladu splnění dvou podmínek zároveň. Musí se jednat o zvlášť závažný zločin (zvlášť závažný zločin je dle § 14 odst. 3 zákona 40/2009 Sb., trestní zákoník, úmyslný trestný čin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let) a u konkrétního trestného činu je uvedena trestnost přípravy. U trestného činu podle § 283 TZ lze za přípravu označit např. spolčení několika osob za účelem spáchání tohoto trestného činu. Dále je možné pod pojem přípravu zahrnout návod či pomoc vedoucí ke spáchání výše uvedené skutkové podstaty. Avšak výroba či jiné opatření nástrojů určených k výrobě omamných nebo psychotropních látek je upraveno v samostatné skutkové podstatě v § 286 TZ.

---

³⁷ Příkladem může být drogový kurýr, který převáží drogy a je si vědom toho, že jeho cesta je organizována a financována organizovanou skupinou.

5 SOUČASNÁ PROBLEMATIKA PRÁVNÍ PRAXE

Mezi nejvýraznější problémy současné právní praxe, týkající se trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 283 trestního zákoníku patří zejména dva okruhy problémů, a to zejména:

- a) Problémy spojené s určením množství drogy, které by mělo být postihováno v rámci právní úpravy obsažené v ustanovení § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c), d) trestního zákoníku.
- b) Otázky související se způsoby vymezení konkrétních látek, které by měly podléhat trestnímu postihu podle ustanovení § 283 trestního zákoníku,

Výše uvedené problémy se vykytovaly v téměř identické podobě již v § 187 zákona č. 40/1961 Sb.. V průběhu doby byly zaznamenány různé snahy o jejich řešení.³⁸

5.1 Problematika vymezení pojmu „množství větší než malé“ ve smyslu § 283 TZ

První problém spočívá v nejednotném určení množství omamné nebo psychotropní látky pro naplnění znaků skutkové podstaty podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. d). Do trestního zákoníku bylo zařazeno společné ustanovení § 289³⁹ v následujícím znění:

„§ 289 Společné ustanovení

(1) Zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursory používané pro nezákonnou výrobu omamných nebo psychotropních látek.

(2) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu § 283, 284 a 286.

(3) Vláda nařízením stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285.

(4) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je větší množství ve smyslu § 288, a co se považuje

---

³⁸ Za příklad lze uvést historicky známé problémy s metamfetaminem, který byl až po zdoluhavých diskusích zařazen do seznamu zakázaných látek až v roce 1984. Do té doby byl toxikomany hojně vyráběn a distribuován bez obav z hrozby trestního postihu.

³⁹ V zákoně 140/1961 Sb., trestní zákon, bylo toto ustanovení upraveno v § 195.

za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a jiné metody s dopingovým účinkem ve smyslu § 288.“

Odůvodnění tohoto ustanovení bylo založeno na rozdílném postupu⁴⁰ orgánů činných v trestním řízení a nutném sjednocení výkladu týkajícího se pojmu „větší než malé množství omamných nebo psychotropních látek“. Na základě ustanovení § 289 byla vláda zmocněna, aby vydala vládní nařízení, které by stanovilo, jaké množství je větší než malé u omamných nebo psychotropních látek, dále určení rostlin a hub obsahujících omamnou nebo psychotropní látku.

Dne 14. 12. 2009 bylo na základě výše uvedeného zmocnění vydáno nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanovilo, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Později došlo k úpravě tohoto právního předpisu pomocí nařízení vlády č. 4/2012 Sb., kterým došlo pouze k úpravě a zpřesnění některých termínů.

K velmi podstatné změně, která se vztahuje k výše uvedeným předpisům, došlo vydáním Nálezu Ústavního soudu České republiky, sp. zn. Pl. ÚS 13/2012, který byl publikován ve Sbírce zákonů pod č. 259/2013 Sb., Plénum Ústavního soudu rozhodlo následovně:

„I. Ustanovení § 289 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, se ve slovech „a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů“ ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů

II. Současně pozbývají platnosti ustanovení § 2 a příloha č. 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb., dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.

III. Návrh na zrušení zbývajících částí ustanovení § 289 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, se odmítá.“

Ústavní soud rozhodoval o návrhu podaném okresním soudem v Liberci, který v rámci trestního řízení, ve kterém byl pachatel stíhán pro trestný čin podle § 284

---

⁴⁰ Pro výklad množství omamných a psychotropních látek existovaly dva předpisy, které si vzájemně rozporovaly. Jednalo se o závazný pokyn policejního prezidenta č.39/1998 a o pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 6/2000.

odst. 2, dospěl k závěru, že ve výše uvedeném ustanovení je povinen soud zkoumat množství omamné, psychotropní látky nebo jedu, jež je neoprávněně přechovávána pro vlastní potřebu. Hraniční množství je uvedeno v nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Avšak tato právní norma je nižší právní síly než zákon, a tím pádem je porušena zásada nullum crimen sine lege. Tato zásada je zakotvena v čl. 39 Listiny základních práv a svobod, kde je uvedeno, že pouze zákon stanoví, co je trestným činem. Dříve byla otázka výkladu pojmu „množství větší než malé“ řešena individuálním posouzením v jednotlivých případech obecnými soudy. Pokud by zákonodárce chtěl definovat výše uvedené pojmy, bylo by to možné učinit pouze formou zákona a nikoli pomocí nařízení vlády či jiného podzákoného právního předpisu, jelikož skutkové podstaty trestných činů lze vymezit pouze zákonem. Vydávání zákonů spadá výhradně do kompetence moci zákonodárné a nikoli moci výkonné, které nenáleží zasahovat do věcí, které jsou vyhrazeny zákonu. Dalším problémem napadené úpravy je nenaplnění zásady lex certa, tzn., že napadené ustanovení zákona není formulováno s dostatečnou mírou určitosti, a tím je porušen čl. 39 Listiny základních práv a svobod. Z aplikační praxe lze vyvodit, že aktuální i předchozí právní úprava potřebuje následné dotvoření pomocí výkladu jednotlivých soudů při rozhodování o konkrétních případech.⁴¹

Na základě výše uvedených důvodů dospěl Ústavní soud k závěru, že je ustanovení § 289 odst. 2 trestního zákoníku ve slovech „jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů“ v rozporu s čl. 39 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 78 Ústavy, a proto je podle § 70 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, zrušil. Jelikož neshledal žádný důvod pro odklad derogace, rozhodl tak o zrušení dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonu, ke kterému došlo dne 23. 8. 2013 pod č. 259/2013 Sb..

Současně s tímto rozhodnutím nastala změna i v oblasti judikatury, protože „obživly“ judikáty, které byly vydány před předmětným nařízením. V tomto případě je

---

⁴¹ Příkladem je usnesení nevyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012, ze kterého vyplývá, že *stanovení množství drog rozhodných pro naplnění zmíněných zákonných pojmů v označených pokynech obecné povahy sice nebylo pro soudy závazné, avšak soudy v zásadě akceptovaly takové vymezení, protože se opíralo o poznatky lékařské vědy, týkající se vlivu drog na lidský organismus a o mezinárodní zkušenosti.*

však nutné řešit, jestli nebudou „obživlé“ judikáty v rozporu s novější judikaturou. Na tuto situaci upozornili členové velkého senátu.

Na základě výše uvedených skutečností existovala určitá nejistota, týkající se výkladu pojmu „množství větší než malé“ u omamných a psychotropních látek. Reakcí na tuto situaci bylo vydání stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu pod sp. zn. Tpjn 301/2013, které zní:

„Za „množství větší než malé“ ve smyslu § 284 odst. 1, 2 tr. zákoníku je třeba obecně považovat takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které vícenásobně – podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek – převyšuje běžnou dávku obvyklého konzumenta.“

Za základní množství se považuje jedna obvyklá dávka uživatele. Tato hodnota se může na základě různých faktorů v čase měnit. Na rozdíl od dřívější úpravy proto nelze určit „množství větší než malé“ konkrétní hodnotou, nýbrž pouze hodnotu orientační, o které pojednává též výše uvedené stanovisko Nejvyššího soudu ČR: *„Orientační hodnoty určující „množství větší než malé“ u omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících jsou uvedeny v příloze k tomuto stanovisku. Při závěru o naplnění uvedeného znaku je třeba podpůrně zohlednit, zda šlo o prvokonzumenta či uživatele těchto látek v pokročilém stadiu závislosti, případně i jiné skutečnosti ovlivňující míru ohrožení života nebo zdraví uživatele.“*

V tabulce, která je součástí tohoto stanoviska, je uvedeno více hodnot. První z nich je označena jako „množství větší než malé“ a znamená množství dávky drogy. Druhá z nich je „množství účinné látky“, které musí minimálně zkoumaná látka obsahovat, aby bylo vůbec možné ji zkoumat z pohledu prvního sloupce (množství větší než malé).

U každého konkrétního případu posuzování, zda se jedná o „množství větší než malé“ je nutné zkoumat osobu pachatele z několika hledisek.⁴²

V kapitole č. 6 uvádím vlastní názor na tuto problematiku a alternativní způsob řešení.

---

⁴² U pachatele by měl být zjištěn stav jeho závislosti. Zda se jedná o příležitostného uživatele, prvokonzumenta nebo dlouhodobého uživatele. Množství jedné dávky se u jednotlivých skupin může i výrazně lišit.

5.2 Vymezení omamných a psychotropních látek ve smyslu § 283 TZ

Další palčivé místo drogové problematiky se týká oblasti úpravy seznamu návykových látek. Zákonem č.273/2013 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, došlo k úpravě zákona o návykových látkách, a to sice vložení nového ustanovení § 44c. Ten zní následovně:

„§ 44c

Zmocňovací ustanovení

(1) Vláda stanoví nařízením

a) seznam

1. omamných látek zařazených do Seznamu I podle Jednotné úmluvy o omamných látkách a

2. dalších omamných látek, s nimiž je z důvodu rozsahu jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nezbytné umožnit zacházení jen na základě povolení k zacházení, nebo je z tohoto důvodu nutné zabezpečit, aby léčivé přípravky obsahující tyto látky byly vydávány v lékárně pouze na recept nebo žádanku označené modrým pruhem směřujícím z levého dolního rohu do pravého horního rohu,

b) seznam

1. omamných látek zařazených do Seznamu II podle Jednotné úmluvy o omamných látkách a

2. dalších omamných látek, u nichž je, z důvodu rozsahu jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nutné zabezpečit, aby léčivé přípravky obsahující tyto látky byly vydávány v lékárně na recept nebo žádanku bez označení modrým pruhem,

c) seznam

1. omamných látek zařazených do Seznamu IV podle Jednotné úmluvy o omamných látkách a

2. dalších omamných látek, u nichž je, z důvodu rozsahu jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nutné zabezpečit, aby látky a přípravky obsahující tyto další omamné látky byly používány pouze k omezeným výzkumným, vědeckým a velmi omezeným terapeutickým účelům vymezeným v povolení k zacházení,

d) seznam

1. psychotropních látek zařazených do Seznamu I podle Úmluvy o psychotropních látkách a

2. dalších psychotropních látek, u nichž je, z důvodu rozsahu jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nutné zabezpečit, aby látky a přípravky obsahující tyto další psychotropní látky byly používány pouze k omezeným výzkumným, vědeckým a velmi omezeným terapeutickým účelům vymezeným v povolení k zacházení,

e) seznam

1. psychotropních látek zařazených do Seznamu II podle Úmluvy o psychotropních látkách a

2. dalších psychotropních látek, s nimiž je z důvodu rozsahu jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nezbytné umožnit zacházení jen na základě povolení k zacházení, nebo je z tohoto důvodu nutné zabezpečit, aby léčivé přípravky obsahující tyto látky byly vydávány v lékárně pouze na recept nebo žádanku označené modrým pruhem směřujícím z levého dolního rohu do pravého horního rohu,

f) seznam psychotropních látek zařazených do Seznamu III podle Úmluvy o psychotropních látkách,

g) seznam

1. psychotropních látek zařazených do Seznamu IV podle Úmluvy o psychotropních látkách a

2. dalších psychotropních látek, u nichž je, z důvodu rozsahu jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nutné zabezpečit, aby léčivé přípravky obsahující tyto látky byly vydávány v lékárně na recept nebo žádanku bez označení modrým pruhem, a

h) seznam přípravků zařazených do Seznamu III podle Jednotné úmluvy o omamných látkách.

(2) Vláda uvede seznam podle

a) odstavce 1 písm. a) v příloze č. 1 k nařízení podle odstavce 1,

b) odstavce 1 písm. b) v příloze č. 2 k nařízení podle odstavce 1,

c) odstavce 1 písm. c) v příloze č. 3 k nařízení podle odstavce 1,

d) odstavce 1 písm. d) v příloze č. 4 k nařízení podle odstavce 1,

- e) odstavce 1 písm. e) v příloze č. 5 k nařízení podle odstavce 1,*
- f) odstavce 1 písm. f) v příloze č. 6 k nařízení podle odstavce 1,*
- g) odstavce 1 písm. g) v příloze č. 7 k nařízení podle odstavce 1 a*
- h) odstavce 1 písm. h) v příloze č. 8 k nařízení podle odstavce 1.*

(3) Ministerstvo zemědělství stanoví k provedení § 24 vyhláškou seznam odrůd máku setého, které splňují podmínku maximálního obsahu 0,8 % morfinu v sušině z tobolek, a způsob zneškodňování makoviny“.

Jedná se o zmocňovací ustanovení, které zmocňuje vládu České republiky k vydání nařízení týkající se seznamu návykových látek.

Toto nařízení vlády obsahuje seznam návykových látek podle Jednotné Úmluvy o omamných látkách, seznamy psychotropních látek podle Úmluvy o psychotropních látkách a další seznamy látek na základě rozhodnutí orgánů OSN, Evropské unie a vlády ČR o jejich zařazení z důvodu zajištění řádné kontroly oběhu těchto látek, včetně jejich regulace v případech bezprostředního nebo i nepřímého ohrožení zdraví lidí a pro rychlé konání orgánů činných v trestním řízení. Hlavním záměrem výše uvedeného postupu je vytvoření funkčního a efektivního podzákonného právního předpisu, který umožní flexibilní zařazování nových látek do seznamu. V této souvislosti je nutné zmínit aktuální hrozbu syntetických drog, které v sobě skrývají vysoké zdravotní a bezpečnostní rizika spojená s jejich aplikací. Na současném drogovém trhu je široká a pestrá nabídka syntetických látek, které se neustále obměňují, a proto je nutné flexibilně reagovat na tyto trendy a v této souvislosti rychle aktualizovat seznam návykových látek za účelem trestněprávního postihu jejich výroby či jiné manipulace s nimi. V České republice je nejrozšířenější syntetickou drogou metamfetamin, který je zde nejčastěji vyráběn vietnamskými organizovanými skupinami. V roce 2013 bylo Evropským monitorovacím střediskem pro drogy a drogovou závislost svoláno pracovní jednání, kterého se zúčastnily státy, kterých se tato problematika nejvíce týká. Hlavní tématem byl masivní nárůst zadrženého metamfetaminu, který dosáhl v letech 2011-2013 jedné tuny.⁴³

Výše popsané ustanovení urychlí a zjednoduší aktualizaci seznamu natolik, že bude možné flexibilně reagovat na aktuální situaci v oblasti zneužití drog. Dřívější legislativní proces komplikoval činnost orgánů činných v trestním řízení, protože lze

---

⁴³ BREJCHA, Břetislav. *Metamfetamin: evropské trendy*. Bulletin. 2014, č. 2. Dostupné z [www: http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx](http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx)

vést trestní řízení pouze v případech, kdy dojde k nezákonnému nakládání s návykovými látkami, tj. látkami, které jsou uvedeny na seznamu návykových látek uvedených v přílohách k tomuto právnímu předpisu. Tato komplikace vedla k porušování lhůt na zařazení nových návykových látek do seznamu návykových látek.⁴⁴

Zmocnění vlády, které vyplývá z § 44c zákona č. 167/1998 Sb. ve znění zákona 273/2013 Sb., k doplnění seznamu návykových látek svým nařízením celý proces aktualizace seznamu urychlí a zefektivní. Vláda České republiky vydala dne 18. 12. 2013 na základě výše popsaného zmocnění nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, které ve svých přílohách 1. - 8. obsahuje seznamy jednotlivých látek.

Tento postup je určitým krokem vpřed v boji proti výrobě a šíření drog, avšak výrobci a distributoři se neustále snaží nalézt nové způsoby, kterými by obešli právní normy. Jedním z nejnovějších trendů, který je aktuálně hojně využíván, je upravování chemického složení výsledných produktů. Tyto látky není možné postihovat dle trestního zákoníku, protože se nenacházejí v seznamu návykových látek, který je přílohou nařízení vlády č. 463/2013 Sb. a došlo by tak k porušení zásady *nulam crimen sine lege*, která je uvedena v článku 39 Listiny základních práv a svobod. V následující kapitole je uveden možný způsob řešení výše popsaného problému.

Ohledně problematiky určování množství omamných a psychotropních látek vydal Nejvyšší soud rozhodnutí dne 27.2.2013, pod sp. zn. 15 Tdo 1003/2012 – 38. Toto rozhodnutí bylo vydáno na základě dovolání obviněného, který byl zadržen hlídkou Celního ředitelství Plzeň, a po prohledání jeho vozu byly nalezeny 4 pytle sušeného konopí o hmotnosti cca 7 kilogramů. Za tento skutek byl uznán vinným za zločin podle § 283 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. c) TZ.

Dovolání bylo postaveno na nesprávném právním posouzení, jelikož obviněný se domníval a tvrdil, že nenaplnil znaky § 283 odst. 3 písm. c), tedy nespáchal tento čin ve velkém rozsahu. Obviněný se odkazoval na dřívější rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11.8.2010, sp.zn. 7 Tdo 729/2010 a další rozhodnutí ze dne 24.11.2010, sp. zn 7 Tdo 1337/2010, ze kterých lze vyvodit, že k naplnění zákonného znaku „ve velkém rozsahu“ je potřeba alespoň dvacetinásobek značného rozsahu, což by mělo

---

⁴⁴ Orgány OSN tuto lhůtu stanovily na 180 dnů.

v tomto konkrétním případě být asi 12 kilogramů účinné látky. Hmotnost účinné látky, která byla zadržena, byla přibližně 1,2 kilogramu.

Nejvyšší soud neshledal námitky v dovolání uvedené za opodstatněné a dovolání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e trestního řádu. Své rozhodnutí odůvodnil nejprve specifikací pojmů „ve větším rozsahu“, „ve značném rozsahu“ a „ve velkém rozsahu“. Pro určení je nutné vycházet z nařízení vlády č. 467/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a to konkrétně z přílohy tohoto nařízení, kde je uvedeno „množství větší než malé“. Výše uvedené pojmy byly v citovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu definovány následovně: „*„Větším rozsahem“ je pak desetinásobek množství většího než malého, „značným rozsahem“ je desetinásobek takto určeného většího rozsahu „velkým rozsahem“ je desetinásobek takto určeného značného rozsahu.“* Dále Nejvyšší soud uvedl v odůvodnění, že *„určitý rozsah (větší, značný) spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy ovšem nelze redukovat jen na množství příslušné drogy, kterou pachatel nelegálně vyrobil nebo s níž jinak nakládal ve smyslu §283 odst. 1 tr. zákoníku, při jeho stanovení se uplatní i další okolnosti (viz rozhodnutí pod č.1/2006 a 12/2011 Sb. rozh. tr.). Proto v konkrétním případě pokud to odůvodňují i tyto další okolnosti činu, není vyloučeno, aby byl příslušný zákonný (kvantifikační) znak, který podmiňuje použití přísnější právní kvalifikace a vyjadřuje rozsah spáchání trestného činu, naplněn i tehdy, jestliže pachatel vyrobil, dovezl, vyvezl, provezl, nabídl nebo jinak nakládal s takovým množstvím drogy, které sice neodpovídalo celému desetinásobku požadovaného množství, ale již se mu dostatečně přiblížilo, anebo naopak nemusí být tento znak naplněn, jestliže množství drogy jen nevýrazně přesáhlo stanovený desetinásobek rozhodný pro daný rozsah.“* Z výše uvedeného vyplývá, že pro naplnění přísnější kvalifikované skutkové podstaty není vždy nutné ji naplnit z hlediska množství omamné nebo psychotropní látky, ale je to i možné na základě jiných okolností, které jsou trestněprávně relevantní, a zároveň množství předmětné látky se přibližuje hodnotě v právních předpisech stanovené.

6 ÚVAHA O MOŽNOSTECH ŘEŠENÍ V BUDOUCNU

Tato kapitola je rozdělena na tři části. První část obsahuje názor autora této práce na problém definování pojmů specifikujících množství omamné nebo psychotropní látky.⁴⁵ Právní úprava této problematiky se neustále mění, a proto lze považovat za nutné určité ustálení a jednotu postupu pro všechny orgány činné v trestním řízení. Zároveň by vyřešení a ustálení této problematiky vedlo ke zvýšení právní jistoty a kladné odezvy obyvatelstva.

Druhá část této kapitoly se zabývá problémem neméně důležitým. Týká se seznamu látek, které mají podléhat trestnímu postihu podle § 283 trestního zákoníku. Poznatky autora se snaží reagovat na aktuální situaci v oblasti výroby nových návykových látek, které nejsou uvedeny v seznamech omamných nebo psychotropních látek. Zároveň je uveden návrh možného řešení a srovnání výhod a nevýhod se současnou právní úpravou.

Závěrečná partie této kapitoly se zabývá řešením drogové problematiky na území České republiky. Autor inspirován odbornou literaturou se pokusil vymezit poměrně revoluční způsob boje proti drogám. Tento koncept spočívá v komplexní legalizaci drog, kdy návykové látky budou podávány toxikomanům v lékařských zařízeních pod dohledem odborníků. Součástí tohoto konceptu je zvýšení represe vůči osobám, které by s návykovými látkami manipulovali jakýmkoliv nezákonným způsobem.

6.1 Pojmy specifikující množství omamné nebo psychotropní látky ve smyslu § 283 TZ

Množství drog v intencích § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) TZ je v současné rozhodovací praxi kvantifikováno zejména násobky množství, které se odvíjí od základní hodnoty, jež je označena jako „množství větší než malé“. Myslím si, že tato praxe plně neodráží realitu současné drogové scény a zároveň dochází k naprosto irelevantním a nereálným množstvím drog k naplnění různých kvalifikovaných skutkových podstat. Při posuzování tohoto deliktního jednání je dle mého názoru je též

---

⁴⁵ Jedná se o pojmy množství větší než malé, „ve větším rozsahu“, „ve značném rozsahu“ a „ve velkém rozsahu“. Tyto termíny jsou obsaženy v následujících skutkových podstatách trestných činů § 283 odst. 2 písm. c), d), § 283 odst. 3 písm. c), d) a § 284 trestního zákoníku

nutné vycházet z osoby pachatele. Jestli se jedná o zkušeného kurýra či dealera, nebo naopak o pachatele, u kterého se jedná o ojedinělé chování způsobené tíživou sociální situací.⁴⁶

Domnívám se, že aktuální právní úprava je nekomplexní, co se týká určování a sankcionování množství omamných a psychotropních látek a bylo by ji vhodné doplnit. Toto tvrzení bych chtěl doložit na následujícím příkladu. Drogy jako například kokain jsou z místa své výroby transportovány ke svým uživatelům různými způsoby prostřednictvím mezičlánků. Právě tyto jednotlivé fáze se realizují v různých objemech. Během první fáze je droga přepravována ve velkých objemech. Je to jednak z bezpečnostních, tak i ekonomických důvodů. K přepravě z producentských zemí do Evropy či USA se nejčastěji používá letecká nebo lodní přeprava, kdy zásilka s drogou je přepravována jako legální zboží nebo ve speciálně zhotovených skrýších. K odhalování těchto zásilek dochází většinou v místech přistání či vylodění. Objemy takto přepravovaných drog jsou často o vysoké koncentraci.⁴⁷ Příkladem může být odhalení a zajištění zásilky 182 kilogramů heroinu v Praze.⁴⁸

V dalších fázích tranzitu drog dochází postupně ke snižování objemu jednotlivých zásilek. Ty jsou v stále ještě neřadě podobě za pomoci drogových kurýrů přepravovány do cílových zemí k dealerům. Zde je prováděno ředění drogy na úroveň koncentrace běžně prodávané drogy koncovým uživatelům, ke kterým se tak dostává droga již v dávkách představujících řádově desetiny gramů.

Můj návrh se zakládá na doplnění § 283 odst. 4 o písmeno d), který by zněl následovně: Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, **d) spáchá-li takový čin ve značně velkém rozsahu.**

---

⁴⁶ Ve většině případů jsou jako kurýři naverbovány osoby, které mají akutní potřebu finančních prostředků. Může se jednat o drogově závislé, kteří nutně potřebují peníze na dávku, ale i osoby, které se dostaly do dluhů a potřebují je splatit. Vidina relativně snadno vydělaných peněz potlačuje možné riziko trestněprávního postihu. Nervozita či podivné chování je jedním ze znaků, kterými na sebe tyto osoby upoutávají pozornost. Proto bývají chyceni při prvním či druhém transportu drog.

⁴⁷ Drogy, které se přepravují ve velkém, obsahují okolo 50-70 % účinných látek, zatímco látka určená pro koncového uživatele obsahuje pouze okolo 15 % účinné látky.

⁴⁸ Jedná se o největší množství heroinu, které bylo odhaleno na území České republiky. Dle Generálního ředitelství cel měla tato zásilka hodnotu na drogovém trhu okolo 750 milionů Kč (V Praze zadrželi historicky největší zásilku heroinu na území Česka. LIDOVKY. *V Praze zadrželi historicky největší zásilku heroinu na území Česka* [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2015-06-14]. Dostupné z www.lidovky.cz/celnici-zadrzeli-zasilku-heroinu-asi-za-tri-ctvrte-miliardy-korun-10a-/zpravy-domov.aspx?c=A140303_160941_ln_domov_vam.

Záchyty desítek či stovek kilogramů drog jsou na našem území stále častějšími jevy a v blízké budoucnosti lze očekávat spíše stoupající trend. Většina těchto případů je spojena s organizovanou skupinou působící ve více státech a s ohledem na vysokou míru společenské škodlivosti by měly být i takto přísně postihovány, avšak pokud se nepodaří prokázat spojitost nebo činnost spojenou s organizovanou skupinou, tak je možné případ posuzovat pouze podle § 283 odst. 1, 3 písm. c). Ovšem je logické, že několikakilogramová zásilka, už jen s ohledem na způsob přepravy a její hodnotu, nemůže být činností jednotlivce, nýbrž za ní stojí organizovaná skupina, která ji finančně zaštiťovala. Proto by adekvátní trestněprávní represe měla směřovat nejen vůči organizátorům této závažné trestné činnosti, tak i vůči osobám, které se propůjčí, ve většině případů za finanční odměnu, k vědomé součinnosti při realizaci výše popsaných nelegálních transakcí. Zařazení tohoto ustanovení by mohlo plnit i preventivní funkci vzhledem k výši hrozícího trestu za toto nelegální jednání.

6.2 Problematika související s vymezením OPL ve smyslu § 283 TZ

Současná právní úprava vychází z taxativního vymezení omamných a psychotropních látek, jedů a prekurzorů. Seznam omamných a psychotropních látek se nachází ve vládním nařízení č. 463/2013 Sb.. Seznam je uveden v nařízení vlády č. 467/2009 Sb. a prekurzory v nařízení vlády č. 458/2013 Sb.. Ostatní látky, které mají obdobné či stejné účinky a nejsou uvedeny v těchto seznamech, nepodléhají podle aktuální úpravy kriminalizaci podle § 283 trestního zákoníku. S ohledem na trendy na současné drogové scéně by bylo vhodné zabývat se změnou legislativy, které by spočívaly ve změně posuzování nově se objevujících látek, které sice aktuálně nejsou uvedeny v seznamech omamných a psychotropních látek, avšak mají téměř identické vlastnosti jako látky do seznamu již zapsané. Tyto nové látky vzhledem ke krátkodobému výskytu na drogovém trhu není možné zapsat do příslušného seznamu, neboť tento proces trvá určitou chvíli.

V případě zajištění těchto látek bývá většinou zjištěno znaleckým zkoumáním z oboru chemie, že se jedná o látky, které mají podobné či dokonce stejné vlastnosti jako látky uvedené v seznamu, avšak z hlediska chemické struktury mají tyto látky, byť jen nepatrně odlišné chemické složení. Znalecký posudek z oboru toxikologie ve většině případů uvádí, že účinné látky ve srovnávaných vzorcích jsou stejné jako

látky zapsané v seznamu. Zde nastává problém, jelikož není možné pachatele trestně stíhat, protože by byla porušena zásada *nullum crimen sine lege*. Po prvotním objevení výše popsané látky dochází k monitoringu jejího výskytu, opakované záchyty až po následné přijetí legislativních opatření souvisejících se zařazením do příslušného seznamu omamných a psychotropních látek a teprve poté je možno přijímat opatření v trestněprávní oblasti. Tato situace umožňuje výrobcům a distributorům po určité době prodávat tyto látky na drogovém trhu zcela bez hrozby trestního postihu. Tento stav umožňuje výrobcům drog být stále o krok vpřed oproti orgánům činným v trestním řízení. Další nebezpečí výše popsaných látek souvisí se zdravotním hlediskem. Uživatelé neznají sílu účinných látek nové drogy, a tak může velmi snadno dojít k předávkování či jinému ohrožení zdraví.

V návaznosti na výše uvedené je na místě konstatovat, že žádný taxativně vymezený seznam látek nemůže adekvátně reagovat na aktuální vývoj na drogové scéně. Toto je nyní zejména patrné v oblasti vývoje distribuce nových syntetických drog, které zaznamenaly v posledních letech výrazné změny, protože jsou vyráběny zcela profesionálními organizovanými skupinami, které se zabývají touto činností. Proč tedy složitou legislativní cestou neustále doplňovat nové a nové látky do seznamu, když výrobci jsou schopni v krátké době upravit chemické složení natolik, že se jedná o jinou, do seznamu nezařazenou látku, avšak se stejnými účinky, za kterou není možné výrobce z pohledu trestního práva postihovat. Po určitém čase je tato látka zařazena do seznamu, ale tou dobou se objevuje na trhu již nová sloučenina s identickými vlastnostmi jako předcházející látka.

Na základě těchto skutečností je velmi potřebné hledat nová, efektivnější řešení, která by s co nejmenší prodlevou reagovala flexibilně na aktuální vývoj a co nejúčinněji a s minimálním časovým odstupem reagovala na tento stav.

Jedním z možných řešení by bylo upravení protidrogové legislativy a zároveň zvýšení aktivity Policie ČR a celní správy ČR. Změna legislativy by spočívala ve změně definice omamných a psychotropních látek pro účely § 283 trestního zákoníku. V současné době může být pachatel postížen dle § 283 trestního zákoníku za protiprávní jednání spočívající v nedovolené výrobě, dovozu, vývozu, průvozu, nabídce, zprostředkování, prodeji nebo jinému opatření omamných a psychotropních látek, přípravků omamné nebo psychotropní látky obsahující, prekursory nebo jedy.

Legislativní změna by tudíž spočívala v rozšíření spektra látek, u kterých by při jejich nezákonné manipulaci hrozil trestněprávní postih. Základní výčet látek uvedený ve vládním nařízení č. 463/2013 Sb. by zůstal stejný, a dále by byl upraven § 2 zákona 167/1998 Sb., o návykových látkách takto:

§ 2 pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) Návykovými látkami omamné a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek a látky, **kteřé mají podobné nebo identické chemické složení a negativní účinky na člověka.**⁴⁹

Tato změna by měla za cíl účinný postih osob, které výše uvedenými chemickými úpravami vyrábí, ač legálně, látky svými vlastnostmi stejně nebezpečné jako látky zakázané. Prokazování podobnosti chemického složení a negativních účinků na člověka by bylo založeno na znaleckém posudku, který by byl vypracován soudním znalcem z oborů chemie a toxikologie. Znalecký posudek by obsahoval srovnání chemického složení zadržené látky s látkou uvedenou v seznamu a zároveň možný negativní účinek na člověka. Na základě znaleckého posudku by policejní orgán zahájil trestní stíhání nebo by věc odložil. Nevýhodou tohoto řešení je jeho vysoká finanční náročnost, protože cena za znalecký posudek se pohybuje v řádech tisíců korun. Domnívám se, že tento postup by citelně zasáhl výrobce drog, jelikož by ztratili snadný a hlavně legální zdroj příjmu. Navíc by byly pod větším tlakem, protože by byli trestněprávně sankcionováni za jakékoliv látky podobné těm, co jsou vymezeny v seznamu omamných a psychotropních látek.

6.3 Návrh řešení drogové problematiky v ČR

Ve snaze vytvořit co nejspravedlivější a nejkvalitnější právní úpravu je vhodné vycházet nejen z aktuálních trendů v konkrétní zemi, nýbrž také pozorovat a inspirovat se okolními státy, které mají obdobné kulturní či geografické podmínky. Zajímavé je srovnání mezi Evropou a USA. Zatímco evropské státy se vydaly cestou prevence a programů „harm reduction“⁴⁹ na rozdíl od USA, které vedou tvrdou represivní politiku. Pro tuto práci je nejdůležitější srovnání jednotlivých právních úprav, týkajících se distribuce drog třetím osobám. Nezákonná manipulace s drogami, tj. prodej, dovoz,

---

⁴⁹ Specializované programy, které motivují uživatele drog, aby je přestali užívat. Dále je jich cílem minimalizovat zdravotní rizika související s aplikací drog (sterilní injekční stříkačky). Většinou tyto programy fungují na bázi terénních pracovníků, kteří se snaží informovat a upozorňovat toxikomany na možná rizika a nabízí jim svou pomoc.

vývoz nebo jiné zprostředkování, je ve většině evropských států upravena podobným způsobem.

Smyslem není razantním způsobem vymýtit drogy ze společnosti. Naopak snahou je zmírnění škodlivých následků pro jednotlivce a pro společnost. Zároveň by mělo dojít k rapidnímu snížení poptávky po nelegálních drogách.

Základem je vytvoření specializovaných center, které budou obsazeny odborně vyškoleným personálem z řad lékařů - specialistů, kteří se budou starat o drogově závislé. Náplní jejich práce bude odborná konzultace s pacienty, pomoc při odvykání závislosti a hlavně nabídka a prodej drog, které by byly bez příměsí a tím pádem by byly méně škodlivé a zdraví nebezpečné. Zároveň by byly poskytovány sterilní aplikační pomůcky. Tímto krokem by došlo ke snížení nákladů na zdravotní péči o toxikomany, jelikož by se podstatně snížil výskyt žloutenky typu C a AIDS. Cena léčby jednoho pacienta s AIDS vyjde přibližně na 30 000 Kč měsíčně⁵⁰, což je nepoměrně vyšší cena než za několik zdravotních pomůcek. Cena za drogu by byla přímo úměrná výrobním nákladům. Z toho vyplývá, že by cena za drogu byla několikanásobně nižší a zároveň kvalitnější než na černém trhu. Tím pádem by došlo ke snížení majetkové trestné činnosti v souvislosti s nižší potřebou finančních prostředků na návykové látky. Dalším pozitivem tohoto konceptu je možné snížení zájmu mladistvých o vyzkoušení si drogy, jelikož se domnívám, že většina mladých osob konzumuje drogy zpočátku kvůli touze okusit něco zakázaného. Navíc by lékaři na tyto osoby pozitivně působili. Mohli by osobám, které mají úmysl drogu okusit, jejich počínání rozmluvit.

Z pohledu právní úpravy by došlo ke zvýšení trestní represe vůči nezákonné výrobě a veškerému ilegálnímu nakládání s návykovými látkami. Nově by byla trestněprávně postihována držba omamné nebo psychotropní látky i pro vlastní potřebu v jakémkoliv množství. Tímto krokem by odpadl problém s určováním množství látky, kterou může toxikoman mít legálně pro vlastní potřebu. Zvýšení trestní represe je v tomto případě velmi důležité, neboť s otevřením specializovaných center mají uživatelé drog volný přístup k drogám, a jedinými, kdo má zájem na prodeji, jsou pouze organizované skupiny, které vydělávají výrobou a distribucí drog. Zároveň je nutná

---

⁵⁰ RESPEKT. *Tricet let s AIDS*. [online]. 19. 5. 2011 [cit. 2015-06-13]. Dostupné z [www: http://respekt.ihned.cz/c1-51884550-tricet-let-s-aids](http://respekt.ihned.cz/c1-51884550-tricet-let-s-aids).

úprava skutkových podstat „drogových trestných činů“. Konkrétně se jedná o vytvoření nové skutkové podstaty, která by se zabývala zneužitím omamných nebo psychotropních látek určených pro toxikomany. Kvalifikovaná skutková podstata k výše popsanému nezákonnému jednání by spočívala v osobě pachatele, který by měl jednodušší přístup k návykovým látkám. Z toho vyplývá, že tento koncept by „pomáhal“ drogově závislým, ale zároveň by potíral drogovou kriminalitu.

Na předcházejících řádcích jsou uvedeny největší výhody popisovaného konceptu. Je však nutné zdůraznit i komplikace s tímto projektem související. Pro vytvoření výše popsaného systému je potřeba velkého množství finančních prostředků. Je třeba vybudovat síť středisek, vyškolit vhodný personál. Dále je velmi důležité vyrobit dostatečné množství drog pro toxikomany. Výroba ovšem musí probíhat ve speciálně střežených pracovištích.

Největším problémem tohoto konceptu by bylo jeho uvedení do praxe. Ačkoliv se to nezdá, jedná se o zcela odlišnou metodu a přístup k drogám. Zpočátku by bylo komplikované oslovit a přesvědčit drogově závislé, aby začali navštěvovat speciální střediska, kde jim bude poskytnuta potřebná droga. Lze předpokládat, že jedním z motivačních prvků by mohla být nižší cena a kvalitativní hledisko aplikované látky. Z hlediska trestního práva se jedná o poměrně velkou změnu, která nemůže proběhnout během několika dní. Jedná se o složitý proces, který musí proběhnout v několika pečlivě naplánovaných etapách. V první z nich by mělo dojít k úpravě trestního zákoníku a dále k vytvoření nového zákona, který by upravoval činnost speciálních středisek. Dále by musely být zákonodárným procesem přijaty právní předpisy, které by upravovaly manipulaci s drogami a které by byly poskytovány ve specializovaných zařízeních. V dalším kroku by došlo k mediální kampani, jež by upozorňovala na tento vzniklý projekt. Jejím záměrem by bylo oslovit cílovou skupinu obyvatelstva, která by se posléze stala klienty výše popsaných center. V tomto kroku by zásadní roli hráli terénní pracovníci, kteří by komunikovali přímo s toxikomany. Postupem času za optimálních podmínek by došlo během několika let k naprostému přechodu.

Tento koncept je velice časově a finančně náročný. Avšak si myslím, že pokud by byl realizován, mohlo by se jednat o přelomový proces v boji proti drogám a organizovanému zločinu.

Závěrem je nutné upozornit, že v nejbližší době není možné tento projekt realizovat z několika důvodů. Současný stav drogové problematiky nedovoluje radikální krok v boji s drogami, protože by mohl sice dojít k výraznému zlepšení, ale stejně tak může dojít k rapidnímu zhoršení, a navíc ke ztrátě kontroly nad současným drogovým trhem. Je velmi komplikované či spíše nereálné nalézt zdroj, který by byl schopný financovat takto velký projekt. Lze vymezit určitou část financí ze státního rozpočtu, ale je nutné hledat finanční prostředky i za hranicemi České republiky. Je možné očekávat pomoc od Evropské unie ve formě dotací. Zda to bude stačit, je však otázkou. Další problém souvisí se zahraniční politikou. Česká republika je signatářem významných mezinárodních smluv v oblasti omamných a psychotropních látek a také je také členem Evropské unie a evropských a celosvětových organizací, jejichž cílem je boj proti drogám. V případě výše popsané změny protidrogové problematiky hrozí riziko porušení kontinuity. Tato destabilizace by mohla být příčinou masivního rozvoje drogové kriminality nejen v ČR, ale i v Evropě.

Proto lze říci, že tato koncepce je použitelná v boji proti drogám, avšak v aktuální situaci ji není možné aplikovat bez pečlivého uvážení a dlouhodobých příprav, a to nejen na vnitrostátní úrovni.

ZÁVĚR

Drogy a drogová kultura jsou nedílnou součástí novodobého světa. Jedná se o velmi rozšířený a zároveň velmi nebezpečný stav, který není v lidských silách zcela eliminovat. Je pouze možné pokusit se omezit nebezpečí a hrozby s drogami související. K tomu nám může pomoci široké spektrum nástrojů od právních norem, které upravují tzv. drogové trestné činy, přes preventivní programy určené pro rizikové skupiny až po nabídky pomoci ve formě léčby pro drogově závislé. Jedno je jisté, drogová problematika sama nezmizí, a proto je nutné hledat nové formy řešení napříč obory, která mohou pomoci. Tato práce se zabývá drogovou problematikou z pohledu trestního práva. Vzhledem k rozsahu bylo možné zpracovat pouze určitou část.

Záměrem této práce byl podrobný rozbor trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami podle § 283 trestního zákoníku. Tato skutková podstata je označována jako jeden z nejpodstatnějších „drogových“ trestných činů, protože produkce a distribuce drog je základním článkem drogového řetězce a bez této fáze by drogově závislí sháněli drogy jen s velkými obtížemi. Drogy jsou v současné době z velké části produkovány a distribuovány organizovanými skupinami, pro které je to poměrně snadný zdroj finančních prostředků pro financování jejich nelegální činnosti. S neustálým rozvojem moderních technologií dochází rozšiřování činnosti do více zemí. Na základě výše uvedených poznatků došlo k doplnění kvalifikované skutkové podstaty § 283 odst. 4 písm. c), kde pachatelé hrozí trest odnětí svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutí jeho majetku, pokud spáchá tento trestný čin ve spojení s organizovanou skupinou, která působí ve více státech.

Dále bylo cílem práce popsání aktuální drogové situace ve spojení s výše uvedeným § 283 TZ a následné nalezení problematických míst právní úpravy. Zejména se jedná o určení pojmů, které specifikují množství drog pro naplnění kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu podle § 283 trestního zákoníku. Autor navrhuje rozšíření § 283 odst. 4 o písm. d), které by zahrnovalo trestnou činnost spáchanou ve značně velkém rozsahu.

Druhý popisovaný problém se týkal problematiky aktualizace seznamu omamných a psychotropních látek. V nedávné minulosti došlo k podstatnému zlepšení

tohoto problému, jelikož seznam omamných a psychotropních látek přestal být součástí zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, a nově je součástí nařízení vlády č. 463/2012 Sb., o seznamech návykových látek. Důvodem této změny byla možnost urychlit aktualizaci seznamu omamných a psychotropních látek pomocí vydání nového nařízení vlády než novelizací zákona. Autor uznává, že se jedná o zlepšení v této oblasti. Sám navrhuje řešení, podle kterého by omamnými a psychotropními látkami ve smyslu § 283 trestního zákoníku, byly nejen látky uvedené v seznamech, ale i látky, které by měly identické či obdobné vlastnosti jako látky vymezené v seznamu. Toto zjištění by bylo podloženo znaleckými posudky z oborů toxikologie a chemie.

Na závěr své práce se autor zabývá alternativní metodou boje proti drogové kriminalitě. Tento koncept je založen na podávání drog toxikomanům ve specializovaných centrech pod odborným lékařským dohledem. Tímto záměrem má být docíleno snížení poptávky po nelegálních drogách a zároveň snížení zdravotních rizik v souvislosti s aplikací drog.

Myslím si, že jsem splnil cíl stanovený v úvodu této diplomové práce tj. rozebrat § 283 trestního zákoníku, zabývat se aktuální situací drogové problematiky ve spojení § 283 TZ a na základě odborné literatury se pokusit navrhnout možná řešení problematických bodů.

SEZNAM ZKRATEK

AIDS - syndrom získaného selhání imunity

CNS – centrální nervová soustava

Č. – číslo

Čl. - článek

ČR – Česká republika

EMCDDA- Evropské středisko pro drogy a drogové závislosti

EU – Evropská unie

HIV – virus lidské imunitní nedostatečnosti

Kč – Korun českých

Kčs – Korun československých

LSD – lysergamid

MDMA – extáze

Odst. - odstavec

OPL- omamné a psychotropní látky

Písm. – písmeno

Pl. – Plénum

Př./Např. – příklad/například

Ř. z. – říšského zákona

SB. – Sbírka zákonů České republiky

Sb. z. a n. – Sbírka zákonů a nařízení

Sp. zn. – spisová značka

SS – Schutzstaffel, ochranná složka

Sv. – svatého

THC – tetrahydrokanabiol

Tis. př. n. l. – tisíc let před naším letopočtem

Tj. – to jest

TZ - Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Tzn. – to znamená

Tzv. – takzvaný

WHO – Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)

SEZNAM LITERATURY

- 1) BREJCHA, Břetislav. *Metamfetamin: evropské trendy*. Bulletin, 2014. č. 2. Dostupné z www: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>.
- 2) CARPENTIER, Chloé. *Úkol drogy* [online]. Lisbon: EMCDDA, 2007 [cit. 2015-04-20]. ISSN 1725-8480. Dostupné z www: http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_44774_CS_Dif16CS.pdf.
- 3) DROGY-INFO.cz. *Prekruzor*. [online]. Praha: národní monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost. 2010 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z www: http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace/glosar_pojmu/p/prekruzor.
- 4) DROGY-INFO.cz. *Situace ve věcech drog*. [online]. 2014 [cit. 2015-07-03]. Dostupné z www: http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace/zaostreno_na_drogy/2014_zaostreno_na_drogy/05_14_situace_ve_vecech_drog_v_ceske_republice_v_roce_2013.
- 5) EMCDDA. *Kdo Jsme*. [online]. 2009 [cit. 2015-07-03]. Dostupné z www: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index376CS.html>.
- 6) ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. 1.Vyd. Praha: Volvox Globator, 2003. 173 s. Labyrint (Volvox Globator). ISBN 80-7207-512-8.
- 7) EUROPEAN CENTRE FOR DISEASE PREVENTION AND CONTROL, World Health Organization Regional Office for Europe. *HIV/AIDS surveillance in Europe, 2010*. Stockholm: European Centre for Disease Prevention and Control, 2011. ISBN 978-9291-933-242.
- 8) GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. *Primární a sekundární drogová kriminalita – dostačující koncept pro práci s pachateli trestné činnosti související s drogami?* In Sadílková Miluše. *Kriminalita a drogy*. Praha: Sananim. 2012. 28 s. Dostupné z www: www.sananim.cz/pages/serve.php?file...10_san_kriminalita...drogy...
- 9) JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. Vyd. Praha: Leges, 2014, 976 s. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4.
- 10) JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. Vyd. Praha: Leges, 2010, 904 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-49-3.

- 11) KOUKOLÍČEK, Josef. *Hugo Haas a spol.* [online]. [cit. 2015-06-10]. Dostupné z www: <http://www.magazin-legalizace.cz/cs/articles/detail/137-hugo-haas-a-spol?rubricId=11>.
- 12) KUBÁNEK, Vladimír. *Omamn  a psychotropní látky, prekurzory.* Praha: Generální ředitelství cel  R, 2005.
- 13) LIDOVKY. *V Praze zadr zeli historicky nejv tř  zásilku heroinu na území Česka* [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2015-06-14]. Dostupné z www: http://www.lidovky.cz/celnici-zadrzeli-zasilku-heroinu-asi-za-tri-ctvrte-miliardy-korun-10a-/zpravy-domov.aspx?c=A140303_160941_ln_domov_vam.
- 14) MAREřOV , Alena aj. *Kriminální recidiva recidivist : charakteristika, projevy, mořnosti trestn  justice.* Praha, 2011.
- 15) NATIONAL INSTITUTE ON DRUG ABUSE. *What are the effects of MDMA?* [online]. 2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z www: <http://www.drugabuse.gov/publications/mdma-ecstasy-abuse/what-are-effects-mdma>.
- 16) NOVOTN , O.; M. VANDUCHOVÁ; P. ř MAL a kol. *Trestn  právo hmotn . Obecn   st. 6.Vyd. ,* Praha: Wolters Kluwer  R, 2010. 126 s. ISBN 978-80-7357-509-0.
- 17) NOřINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách.* 1.Vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. 347 s. ISBN 808591736x.
- 18) POLICIE  R. *Výroční zpráva NPC 2013.* [online]. 2014 [cit. 2015-07-04]. Dostupné z www: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-npc-2013.aspx>.
- 19) RESPEKT. *Tricet let s AIDS.* [online]. 19. 5. 2011 [cit. 2015-06-13]. Dostupné z www: <http://respekt.ihned.cz/c1-51884550-tricet-let-s-aids>.
- 20) ř MAL, Pavel. *Trestn  právo hmotn . 7. Přeprac. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7.
- 21) ř MAL, Pavel. *Trestn  zákoník: komentář. 2. Vyd.* Praha: C.H. Beck, 2012, 2 sv. Velk  komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.
- 22) řTĚRBA, Martin. *Hypnotika a sedativa.* [online]. 2013 [cit. 2015-06-04]. Dostupné z www: <https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCcQFjAA&url=http%3A%2F%2Fmoodle.lfhk.cuni.cz%2Fmoo>

dle2%2Fmod%2Fresource%2Fview.php%3Fid%3D4983&ei=nHglVciVHMi4sQG03oPADQ&usg=AFQjCNEYWWaW3cusB2Ry4R6oF4l22ktlwA&bvm=bv.90237346,d.bGg.

- 23) VZDĚLÁVACÍ CENTRUM I.E.S. *LSD, Trip* [online]. Brno: *Vzdělávací centrum I.E.S.* Společnost Podané ruce, o.p.s, 2009 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z www: <http://www.extc.cz/lsd-trip.html>.
- 24) WHO. *Lexicon of alcohol and drug terms published by the World Health Organization* [online]. Madrid: World health organisation, 1994 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z www: http://www.who.int/substance_abuse/terminology/who_lexicon/en/.

NÁZEV PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE

Felony illegal production and other handling of narcotic an psychotropic substances and poisons § 283 criminal law - current topics

ABSTRACT

This thesis deals with the topic that is related to drugs. This problem is quite broad content, it can accommodate several respects. The author chose a certain part, namely the crime of unauthorized production and other handling of narcotic and psychotropic substances and poisons under § 283 of the Criminal Code, in the context of the current situation. The theme of the drugs problem was processed in many dissertations, but it should be noted, has continued to discover new knowledge and to change trends in the drug scene.

The work consists of seven separate chapters. The first chapter introduces the reader to the issue, which is related to drugs and also defines the basic concepts relating to drugs and drug-related crime. This chapter is important for understanding the following chapters. The second part of the introductory chapter describes the division of drugs and about each group is given basic information.

The second chapter provides a history of the legislation related to drugs from Austro-Hungary until the present. The author dealt with national legislation and put the emphasis on the adjustment the facts of the case of unauthorized production and other handling of narcotic and psychotropic substances and poisons under § 283 of the Act no. 40/2009 Coll ..

Analysis of the current situation in the Czech Republic and in Europe is described in the third chapter. The author tried to point out the current situation and trends that most affect drug-related crime. The documents Monitoring Centre for Drugs and addiction and the European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction have been used as the main source in this thesis. The author based mainly on their current annual reports and from various viewpoints on specific issues. The final part of this chapter contains a brief description of the antidrug policy of the Czech Republic, including a description of future plans and brief historical survey since 1993.

The fourth through sixth chapters deal with the central theme – an offence of unauthorized production and other handling of narcotic and psychotropic substances and poisons under § 283 of the Penal Code.

First, the author analyzes the facts of the case from the point of view of the obligatory characters - object, objective side, subject, subjective aspect and the individual qualified facts.

Two fundamental problems the current legal practice are presented in the fifth chapter. First, the ones are relatively describe in detail and then in the next chapter, the author speculates on possible solutions. Author largely drew a lot of reces of knowledge from special literature and the decisions of the Supreme and the Constitutional Court. I firmly believe that this work will be beneficial for the readers to obtain information on drugs and crime associated with them.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá tematikou, která souvisí s drogovou problematikou. Tento problém je dosti obsahově široký, lze jej pojmout z více hledisek. Autor si vybral určitou část, a to sice trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 283 trestního zákoníku, v kontextu aktuální situace. Téma drogové problematiky bylo zpracováno v mnoha diplomových pracích, avšak je nutné upozornit, že neustále dochází k objevování nových poznatků a ke změně trendů na drogové scéně.

Práce se skládá ze sedmi samostatných kapitol. První kapitola uvádí čtenáře do problematiky, která souvisí s drogami a zároveň vymezuje základní pojmy, které se týkají drog a drogové kriminality. Tato kapitola je důležitá pro pochopení následujících kapitol. Druhá část úvodní kapitoly popisuje rozdělení drog a ke každé skupině jsou uvedeny základní informace.

Druhá kapitola obsahuje historický průřez právní úpravou související s drogami od dob Rakouska -Uherska až po současnost. Autor se zabýval vnitrostátní právní úpravou a důraz kladl na dřívější úpravu skutkové podstaty nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 283 zákona č. 40/2009 Sb..

Rozbor aktuální situace v České republice a v Evropě je popsán ve třetí kapitole. Autor se snažil poukazovat na aktuální situaci a trendy, které nejvíce ovlivňují drogovou kriminalitu. Hlavním zdrojem byly dokumenty Monitorovacího střediska pro drogy a závislosti⁵¹ a Evropského monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti. Autor vycházel zejména z jejich aktuálních výročních zpráv a dále z různých stanovisek ke konkrétním problémům. Závěrečná část této kapitoly obsahuje krátký popis protidrogové politiky České republiky včetně popisu budoucích plánů a stručného historického přehledu od roku 1993.

Čtvrtá až šestá kapitola se zabývají stěžejním tématem – trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 283 TZ.

---

⁵¹ Tento orgán spadá pod Úřad vlády České republiky

Nejprve autor analyzuje skutkovou podstatu trestného činu z hlediska obligatorních znaků – objekt, objektivní stránku, subjekt, subjektivní stránku a dále jednotlivé kvalifikované skutkové podstaty.

Dále se v páté kapitole uvádí dva podstatné problémy aktuální právní praxe. Nejprve jsou poměrně podrobně popsány a následně v další kapitole se autor zamýšlí nad možnými řešeními. Autor převážně čerpal poznatky z odborné literatury a rozhodnutí Nejvyššího a Ústavního soudu.

Pevně věřím, že tato práce bude pro čtenáře přínosná za účelem získání informací o drogách a kriminalitě s nimi spojených.

KLÍČOVÁ SLOVA – KEY WORDS

Droga – drug

Omamná látka – narcotic substance

Trestný čin – criminal offence